

VIEŅYBĒ

Lithuanian National Weekly

LXV M., 34 N. BROOKLYN, N. Y. PENKTADIENIS, 1950 M. RUGPIČIO (AUGUST) 25 D. KAINA 10 C.

Dabar

Giriasi, bet nerodo
Leisti ar neleisti
Apie Trockio žudiką
Vienybės jubiliejus

JUOZAS TYSLIAVA

Laisvėje rašoma, "kaip auga Tarybų Sąjungos darbininkų lygis."

Ir ko ten neprirašyta?
"Didelės pašalpas gauna iš valstybės nėsčios ir žindančios moterys, taip pat daugiavaikės ir vienišos motinos."
Žodžiu, ten, toje Tarybų Sąjungoje, viskas, kaip ant sviesto — net karvės po tris teklus veda...

Tik, rodos, reikėtų atidaryti kuo plačiausiai vartus ir leisti visiems laisvai gėrėtis tuo, kuo taip giriamasi.

Bet kur tau! Tas rojus, kuriuo bolševikai taip giriasi, aptvertas plėnine, neperlipama siena.

Vakaru valstybininkai suka galvas, kas daryti — leisti vokiečiams ginkluotis, ar neleisti?

Mielas svečias, gaila varšės, — a?

O jeigu savo laiką, kai Hitleris užpuolė Staliną, sąjungininkai būtų pavertę kelių ir slėgos politika, šiandien to galvosūkiu nebūtų.

Deja, bijodami, kad tie du diktatoriai nesutaukėtų, vakariečiai atidūrė ne tik antrąjį frontą, bet ir savo kišenes.

Todėl ir įvyko tai, kas įvyko: Vieną kulių skerdė, antram ilgis augino...

Tik dabar po dešimt metų paaiškėjo, kaip gyvena Leono Trockio žudikas Meksikoje.

Pastarod, kalėjimo administracija jam įrengusi specialų trijų kambarių butą, kur, išskyrus knygų skaitymą, jis nieko neveikia.

Meksikos policija sako, kad jai niekad nepavyko patikrinti nei žudiko kilmės, nei jo pavardės, nors jis vadinasi Jacques Mornard.

Turėdamas pakankamai pinigų banke, kalnys naudojasi nuolatine advokato paslauga ir kitais patogumais.

Tai gi, taip kalinamas tas 20 metų nuteistas Stalino priešas žudikas.

Yra žmonių, kurie iš anksto suodžia karą.

Pavyzdžiui, Juozas Pilsudskis dvejis metais prieš pirmąjį pasaulinį karą pradėjo organizuoti lenkų laisvės legionus.

Sios savaitės pradžioje buvo pranešta, kad du britų pėstininkų batalionai ir nedidelė jūros pėstininkų grupė iš Hongkongo siunčiami Korėjos frontan. Abu batalionai sudaro 1,500 vyrų. Tai yra iš viso pirmieji sausumos daliniai, kurie Korėjos fronte iš Jungtinių Tautų valstybių tarpo prisijungia prie čia kovojan-

ve yra kritusių ir mūsų tautiečių.

Netrukus Vienybė minės 65 metų jubiliejų.

Ta proga bus išleistas specialus numeris, kuriam skaičiuojama, ypač bendradarbiai, raginami rašyti atsiminimus.

Isteigta 1886 metais, pionierių laikais, Vienybė yra vienintelis lietuvių laikraštis, sulaukęs tokio ilgo amžiaus.

Tai mūsų tautinio atgimimo laikotarpis, kur kiekvienam plunksnos darbininkui — šimtal temų.

Auksinio jubiliejaus Vienybė buvo 32 puslapių.

Kodėl šio jubiliejaus proga tas skaičius negalėtų būti padvigubintas?

JOHNSON TIKISI IKI 1951 M. VASARIO MĖN. IŠSTUMTI KOMUNISTUS IŠ PIETŲ KORĖJOS

Kruvinosios komunistų dienos. Lėktuvai bombarduoja priešą, šviečiant lauko artilerijai. Britai ir prancūzai siunčia kariuomenę.

Jungtinių Tautų kariuomenės veiklumas pietinės Korėjos fronte, ypač per pereinotą savaitę tris karštias dienas, komunistams netekus apie 15,000 vyrų, palaidojo šiauriečių viltis iki rugpičio 31 d. Išstumti amerikiečius iš Korėjos. Rysium su šitokia šiaurės Korėjos premjero Kim II Sung įsakyme nurodytu terminu, JAV gynybos sekretorius Johnson pareiškė, kad tuo atveju, jei viskas vyks pagal nustatytą planą, ligi ateinančių metų vasario mėnesio komunistai bus atstumti iki 38 paralelės.

Toliau Louis Johnson nurodė, kad prezidento Trumano ginklavimuisi reikalaujama 10,5 bil. dolerių būtų permažai, jei nepavyktų įvykdyti dabartinio plano Korėjoje. Ligi šiolei Prez. Trumanas dar nepaskelbęs, ar Jungtinėms Tautoms bus reikalinga savo kariuomenę leisti už 38 paralelės, bet, esa, tai bus nuspresta, jei bus reikalingas. Ligi 1951 m. vasaros JAV numato pastatyti dar tris naujas divizijas, tuo būdu pakeldama jų bendrą skaičių iki 17. Tuo atveju tada būtų 11 kovai parengtų divizijų ir 6 atsarginės. Taipgi bus padidinta kovos lėktuvų ir laivų.

Pereitą savaitę naujas komunistų pralaimėjimas išmetė juos iš lygvaros, kaip atšargiai tvirtinama gen. MacArthur štabe. Kovos vyko Taegu apylinkėse, o pereinotą savaitę paskutinės dienos jiems buvo pačios kruvinausios. Jie neteko 15,000 vyrų užmuštųjų ir sužeistais. Be to, didelių nuostolių jiems padarė, paskandinus jų vieną kariuomenės ir municijos laivą, o antrąjį smarkiai apgadinus.

Ir patys raudonieji pripažįsta savo nuostolius, tvirtindami, kad sąjungininkų kariuomenė visuose sektoriuose pradėjusi priešpuolius. Ypatinčiai pasidarbo JAV lėktuvai, kurie, bendradarbiaudami su lauko artilerija, šial baltomis fosforinių granatų švišomis, nakties metu lėktuvams nurodžius priešais taikinius. Sakoma, kad šitoks oro aviacijos bendradarbiavimas su lauko artilerija dar jokiam ankstyvesniame kare nebuvo panaudotas, kaip šiame. Sunkieji artilerijos pabūkliai fosforiniai soviniams ne tik apšaudė priešos pozicijas, bet lygiagrečiai nušlėsdavo ir terena, kurį turėjo bombarduoti lėktuvai.

Sios savaitės pradžioje buvo pranešta, kad du britų pėstininkų batalionai ir nedidelė jūros pėstininkų grupė iš Hongkongo siunčiami Korėjos frontan. Abu batalionai sudaro 1,500 vyrų. Tai yra iš viso pirmieji sausumos daliniai, kurie Korėjos fronte iš Jungtinių Tautų valstybių tarpo prisijungia prie čia kovojan-

ve yra kritusių ir mūsų tautiečių.

Netrukus Vienybė minės 65 metų jubiliejų.

Ta proga bus išleistas specialus numeris, kuriam skaičiuojama, ypač bendradarbiai, raginami rašyti atsiminimus.

Isteigta 1886 metais, pionierių laikais, Vienybė yra vienintelis lietuvių laikraštis, sulaukęs tokio ilgo amžiaus.

Tai mūsų tautinio atgimimo laikotarpis, kur kiekvienam plunksnos darbininkui — šimtal temų.

Auksinio jubiliejaus Vienybė buvo 32 puslapių.

Kodėl šio jubiliejaus proga tas skaičius negalėtų būti padvigubintas?

Ja Korėjon nutarusi atsistoti savo 1000 vyrų, o Danija prisiūg dar vieną laivą. Prieš ketetą dienų ji jau pasiuntė Korėjon vieną pilnai įrengtą ligoninės laivą.

Jungtinėse Tautose nieko konkretaus Korėjos klausimu nenuveikta. Elaptasis Saugumo Tarybos posėdis, trukęs tik 40 min., neišdino Korėjos klausimo iš mirties taško. Maliko rusiškai išleistajame komunikate sakoma, kad Saugumo Taryba tarusis dėl Korėjos ir komunistinės Kinijos atstovų kvietimo, bet nepriėmė susitarimo.

Rugpičio 22 d. posėdyje Malikas glūbė Jungtinėms Tautoms atitraukti savo kariuomenę iš Korėjos. Tai esanti vienintelė galimybė lokaliizuoti konfliktą, jis sakė ir kaltino JAV, kad jos kartu su D. Britanija ir jos dominijomis stumia nekaltus žmones į karo mašiną. JAV ir britų atstovai jo tvirtinimus atrėmė. Atrodo, kad rugpiūtis, pirminkaujant Malikui, taip ir neatneš jokio radikalaus Korėjos klausimo sprendimo.

TREMTINIAI KVICIAMI PADETI LIETUVAI

Lietuvos bylos dokumentacijai šiuo metu yra renkama papildoma medžiaga apie bolševikų siautėjimą Lietuvoje 1940 — 1950 metų laikotarpyje. Amerikos žemyną jau yra pasiekę per 20,000 lietuvių tremtinių, kurie yra visi bolševikų žiaurumu Lietuvoje gyvi liudininkai. Dabar atėjo laikas pasitarnauti kenčiančios tėvynės reikalui, paruošti po priesaika pareiškimus apie asmeniškus pergyvenimus bolševikų laikais, apie tremimus ir kt.

Tuos pareiškimus reikia notariuoti ir keturiems egzemplioriais pateikti Amerikos Lietuvių Tarybos įstaigoms, Lietuvos konsulatams ar tremtinių organizacijoms. Tos pat organizacijos padės asmeniškai atsilankantiems pareiškėjams surašyti tekstus angliškai. Lietuviškai rašyti ir notaro patvirtinti pareiškimai su visomis reikalingomis smulkmenomis, kaip įvykių vietomis, datomis, raudonojo teroro aukų pavardėmis ir kt. Irgi siūstini šioms įstaigoms.

Neatidėliodami atlikite savo pareigą kenčiančiai tėvynai.

90 PABALTIEČIŲ ISPLAUKĖ IŠ ŠVEDIJOS Į ARGENTINĄ

Švedijos laikraščiai skelbia allarmuojančią žinią, kad iš Falkenbergo uosto pabėgo laivas su 90 estų, latvių ir lietuvių pabėgėlių, gyvenusių iki šiol Švedijoje.

Laivas Maosen yra buvęs anglų minų gaudytojas, 200 tonų dydžio, tai reiškia mažai ir netinkamai įruoštas tokiu ligai kelionei kaip į Argentiną. Švedų valdžios organai neleido laivui išplaukti, kol jis nebus perstatytas ir tinkamai įruoštas. Pereitą savaitę Maosen nakties metu pabėgo iš uosto, be valdžios pažymėjimo, kad laivas tinkamas tolimal jūrų kelionei. Pa-

krandų sargyba, pastebėjusi laivą, pranešė jūrų policijai, bet, ligi ji atvyko, Maosen buvas už išplaukęs iš Švedijos teritorinių vandenų.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Laivo keleiviai daugumoje yra estai, kiek latvių ir keletas lietuvių. "Pereitais metais jie sudarė bendrovę pirkti laivui, su kuriuo galėtų pigiai pasiekti Pietų Ameriką. Už jį sumokėjo 30,000 kr. (apie 6 tūkst. dolerių) ir apie 10,000 kronų pridėjo įrengimams. Nuvykę į Argentiną, jie ketina laivą parduoti ir susidaryti iš to pinigų gyvenimo pradžiai.

Nemunas ties Birštonu

Pirmosios lietuvių aukos Korėjoje

Žinant, kai kurių lietuvių amerikiečių ypatingai čia gimusiųjų, palinkimą "amerikoininti" savo pavardes, kartais yra sunku iš pvardžių atpažinti lietuvių kilmės žmones. Laimei, didžiama lietuvių nemato jokio "pasididžiavimo" objekto savo kilmę nuslepiančiam.

Kiek tai liečia pirmąsias lietuvių amerikiečių aukas Korėjos kautynėse, iš pvardžių galima nustatyti kol kas tik tai iš dingusiųjų kautynėse ir sužeistųjų sąrašų.

Liepos 18 d. Gynybos Departamento paskelbtuose sąrašuose, "dingusiųjų kautynėse" tarpe figūruoja jaunesnysis puskarininkis Joseph A. Walintukonis, Morts Stuckienės sūnus, iš New Britain, Conn.

Rugpičio 12 d. sužeistųjų sąrašuose minimas eilinis Richard S. Rumbūtis, Sofijos Rumbūtienės sūnus, iš Utica, N. Y.

Sovietai diktuoja Baltijos jūroje

Sovietų Rusijos Mokslių Akademija paskelbė savo biuletenyje žinią, kad sovietų teisinis autoritetas neseniai pareiškė, jog prie Baltijos jūros esančios valstybės turinčios pasirašyti sutartį, kad kitoms valstybėms būtų kategoriškai uždrausta naudotis jos vandenimis.

Taip pat tenai tvirtinama, jog ir toliau tebegaliojanti Kopenhagos sutartis, kuri neleidžia kitoms valstybėms naudotis Baltija, kaip tik prie jos prieinančiomis. Pagaliau tie patys rusų teisiniai autoritetai kvėstionuoja ir Danijos teisę valdyti Meerlingen sąsiaurį, per kurį ji įeina į Baltiją. Šie vandens keliai, kaip tenai sakoma, turėtų būti kontroliuojami Baltijos valstybių.

Tai nors ne oficialus, bet jau aiškus sovietų nusistatymas neleisti kitoms valstybėms naudotis Baltija.

Jau 8-as šnipas

Amerikos federalinė policija suėmė aštuntą iš eilės šnipą, priklausantį dr. Fuchs — Gold atominių paslapčių šnipų organizacijai.

Tai Norton Sobell, 32 m. elektro — inžinierius ir radaro specialistas. Suėmus pirmuosius bendrininkus, jis pabėgo į Meksiką, bet Meksikos vyriausybė jį suėmė ir perdavė JAV policijai.

Jis kaltinamas bendradarbiavęs su anksčiau nuteistuoju Anglijos mokslininku dr. Fuchs ir su aHry Gold, Amerikos chemiku, kuris prisipažino perdavinėjęs rusams atomines paslaptis. Jam grėšia mirties bausmė.

Londonė prasidėjo šiaurės Atlanto civilinių direktorių pastarimas tolimsniams Vakarų Europos gynybos reikalais. Posėdžiai užtruks ligi rugšėjo mėnesio pradžios.

JAV PANAUDOS ATOMINĖ BOMBA

CLEVELAND (INS). Atstovų Rūmų karo reikalų komiteto narys republikonas Walsh, kalbėdamas 26-ajame pastininkų federacijos suvažiavime pareiškė, kad šiuo metu Washingtono nuomonės yra pasikeitusios. Esa tikima, jog tik vienintelis kelias sunaikinti komunistinio hidrą yra atominė bomba.

Jungtinės Amerikos Valstybės dabar jau turi pagaminusių 250 atominių bombų ir,

jeigu Korėjos raudonieji nesiliaus kankinę Amerikos belaisvius, jie panaudos ją Korėjos fronte. Amerika dabar turi didžiulius pasulyje atominių bombų kiekį ir gali padangę išleisti bet kurį didesnj miestą, esantį už geležinės uždangos.

Jo manymu, Rusija gali pulsti po mėnesio. Jis tikis, kad šiuo metu ji dar neturinti atominės bombos, bet jau netrukus galinti ją turėti.

DUOS BALSĄ REZISTENCIJOS VADAM

Tarp visos eilės rezoliucijų, kurias šią savaitę priėmė Strassbourge posėdžiavęs Europos Tarybos patariamasis komitetas, reikalaujama Europos Taryboje duoti balsą tremtyje gyvenantiems už geležinės uždangos esantiųjų tautų vadams. Nežinia, kaip j tai patirs Europos Taryboje dalyvaujančių valstybių užsienių reikalų ministrai, bet šita rezoliucija teikia skaidresnių viltių už geležinės uždangos esantioms tautoms, o jų tarpe ir Lietuviams.

Savo priimtųjų rezoliucijų pagrindu patariamasis komitetas reikalauja Europos Tarybai suteikti daugiau kompetencijos teisių. Dabartinė Taryba visiškai pareina nuo užsienių reikalų ministerių. Pagal šią rezoliuciją sudaryti bendrą Europos armiją. Britai ir skandinavai aiškina, kad Europos Tarybos statusas draudžia jai svarstyti karinius reikalus, jog tai esanti grynai tų valstybių vyriausybų kompetencija.

Šio komiteto pirmininko pareigas, pareiškė, kad priimtosios rezoliucijos sudaro svarbų žingsnį i Europos valstybių vienybę.

Posėdžiavose tik neprieta vienodos nuomonės dėl Winston Churchillo pasiūlymo sudaryti bendrą Europos armiją. Britai ir skandinavai aiškina, kad Europos Tarybos statusas draudžia jai svarstyti karinius reikalus, jog tai esanti grynai tų valstybių vyriausybų kompetencija.

IŠ VISO PASAULIO

— Britų policija suėmė du amerikiečius, kurie nelegaliai keliauo "Batory" laivu. Vienas jų yra W. J. Newton, kuris pabėgo iš JAV išnuomotu hidroplanu ir nusileido jūroje 100 mylių nuo New Yorko. Antrasis — Howard Campbell — jau antrą kartą nelegaliai atvykęs į Angliją.

— Iš Kinijos pranešta, kad apie 15,000 komunistinės Kinijos kariuomenės bus pasiūsta kovoti Korėjon, jei Jungtinių Tautų kariuomenė peržengtų 38 paralelę.

— 7 načių karo nusikaltėlius, kurių tarpe yra ir Hitlerio spaudos šefas Otto Dietrich, dėl jų gero išgesio kalėjime amerikiečiai paleidžia i laisvę.

— Belgijoje nužudytas komunistų partijos vadas Julien Lahaut. Komunistai kaltina karaliaus Leopoldo šalininkus.

— Pirmoji priešlėktuvinė slėptuvė nuo atominės bombos statoma New Yorko. 21 aukšto firmos Brown Harris, Stevens and Co patalpų rūsyje ketinama įrengti vieta 4,000 žmonių.

— John Foster Dulles prezidento Trumano paskirtas JAV atstovu į JT.

— Trys Lenkijos pasiuntinybės Washingtono atstovai paprasė JAV aziliaus teisių.

— Anglikonų bažnyčios vadai pareiškė protestą dėl Popiežiaus Pijaus XII žygio, dogmatizuojant Marijos dangun' ėmimo tikėjimo tiesą. Jie tvirtina, kad tam nesą pagrindo nei Sv. Rašte, nei bažnyčios moksle.

— D. Britanija, JAV ir Australija pareikalavo JT šį rudenį prasidedančioje JT pilnaties sesijoje svarstyti klausimą, kodėl Sovietų Rusija nepaleidžia 2 pas. karo belaisvius.

— Švedijos užsienių reikalų ministeris Oesten Unden pareiškė Stockholme, kad Švedija pasilikty neutrali, jei Korėjos karas išsiplėstų į 3 pas. karą.

— Šią savaitę Vakarų Europoje prasidėjo Briusello pakto valstybių bendri kariuomenės manevrai, dalyvaujant kombi-nuotiems aviacijos dalinims.

— Liberalų partijos vadas Sofokles Venizelos sudarė naująjį Graikijos ministerių kabinetą.

Amerikos Lietuvių Savaitė

ANTANO TOLIO - CHMIELIAUSKO KELIAS Į KALĖJIMĄ

Atsargiau su nepažįstamais "kovotojais"

Perėta savaitė savitaisiais Amerika paskelbė žinia, kad Stockholm teismai nubaudė 5 mėn. kalėjimo Antaną Chmieliauską — Toli, kuris Chicagos "Draugo" pastangomis buvo padarytas autorium knygos "Mirties Kolona" ir visuomenės veikėju.

Tuo laiku Švedijos lietuviai reikė susitebėjimą, kad ši miogiota asmenybė visiškai nežinoma nei antikomunistinė, nei antinacinė ar kurioj kitot tautinėj veikloj, keliama Chicagoj i lietuviškos visuomenės viršūnės.

Iš Tolio gyvenimo paaiškėjo šie faktai:

ISVILOJO 20,000 DOLERIŲ

Atsitiko taip, kad tikągiatė mergaitė B. Istmylejo Antaną Toli, kaip "Mirties Kolonos" autoriu. Nors toje pačioje Chicagoje gyvena jo žmona su dviem vaikais, Tolis buvo įvestas i panelės B. Seima, kur jis atidengė savo ateities planus: steigti pirmą Amerikos lietuvių laivininystės bendrovę. Seima pardavė namus už 20,000 dolerių ir išleido jį su tais pinigais i Europą pirkti laivo. Jis atskrido i Antverpeną ir prisistatė laivininystės bendrovėms kaip "President of Tolls Lines, Inc. Chicago". Kadangi i mažiausias, pavartotas okeaninis laivas tuo metu (1949 metų vasara) kaštavo apie 400,000 dolerių, jo turėtieji doleriai reikė tik rankpinigių.

UŽSKODINO ANT SĖKLUMOS KAPTONĄ IR MECHANIKĄ

Išskrisdamas i Europą, Tolis pasiėmė su savim kapitona Krikstopaitį ir pirmąjį mechaniką Nutautą, ką tik atvykusius iš tremties Vokietijoje. Jie turėjo perimti būsimąjį laivą ir sudaryti jam lietuvišką įgulą.

Antverpene, Belgijoje, prezidentas Tolis mėgino išnuomoti seną laivą, kuriam pirmas kroviny, pasak jį, jau buvęs surastas. Tik trūkė pinigų draudimui. Vienoj uosto tavernoj Tolis susipažino su jauna vokielete ir susidomėjo ja daugiau, negu laivininyste. Kapitoni Krikstopaitiui buvo pasakyta vykti i Angliją, kur siūlomas pirkti geresnis laivas. Iš Anglijoj gyvenantieji lietuvių jūrininkų buvo sudaryta įgula, kuri nekantriai laukė dienos, kada galės mesti darbą ir ipti i laivą.

Tuo metu Tolis atskrido atgal i Ameriką, o savo kapitona i mechaniką paliko ant sėklumos, kaip jūrininkų sakoma — be pinigų ir be galiomybių išvykti. Iš bėdos išgelbėjo tie patys tautiečiai, kurie buvo numatyti i laivo įgulą. Per tris mėnesius dirbdami ir taupydami, jie nupirko Krikstopaitiui ir Nutautui laivokartes, ir tik tokiu būdu jie perėitų metų gruodžio mėnesį parvyko i Ameriką.

TURI DVI ŽMONAS

Jų pastangos susitikti su Toliu ir išsiaiškinti nuėjo niekais. Jis vengė beužėti i "Tolls Lines" ofisą ir susitikti su savo apgautais kompanionais. Neligai trukus, jis vėl atsidadė Europoje. Jo tolimėnis buriavimas paaiškėjo iš Stockholm teismo protokolo. Iš Belgijos išvyko su minėta vokielete i Šveicariją, pasi-gaminęs naujus dokumentus ir pasivadinęs tipiška slamo pavarde Eduard Jan Hereygers. Šveicarijoj susituko su mylimąja, jis atvyko i Švediją. Čia policija išsiaiškino, kad jis įvažiavo suklustotais dokumentais ir gyvena kita pavarde. Teismai už tai jį nubaudė 5 mėn. kalėjimo. Atrodo, kad po bausmės atlikimo švedai perduos jį šveicarių policijai. Ten jis gali būti nubautas už tas patias nuodėmes, pilus už klaidingų vedybinių dokumentų pristatymą, tuo pat ir

įsileis Amerika, jam, be abejonės, iškels bylą buvę jo už dvipatystę. Jeigu po to ji kompanijonai ir apgauti jūrininkai.

NEŽINOMAS KAIP JŪRININKAS

Iki to laiko Chmieliauskas Tolis nebuvo žinomas nė Lietuvos jūrininkų tarpe. Užklausus tuo reikalu Liet. Jūrininkų Sąjungos Užsieny sekretorių kapt. Vilėniską, buvo atsakyta: "Lietuvos jūrininkų šeima buvo nedidelė. Mums yra žinomi visi jos nariai. Tačiau Chmieliauskas kaip kapitonas ar inžinierius mums ligi jo aferos nebuvo žinomas ar girdėtas (Stockholm teisme jis pasisakė buvęs amerikiečių laivo, plaukiojusio po Panamos vėlavą, kapitonu. Savo lietuviškajame užsienio pase, išduotame Lietuvos pasiuntinybės Londone, 1947 m., jis įsirašė esąs jūr inžinierius).

Iš Švedijos mums rašoma, kad Chmieliauskas karo metu gyveno Zemaitijoje. 1945 m. liepos mėnesį jis atbėgo Pa-

langos žvejo kateriu i Švediją. Su Lietuvių Komitetu jis ir minėtas Palangos žvejis susitarė nuykti už pinigus atgal i Lietuvos pajūrį ir paimti i Švediją daugiau pabėgėlių. Prie šventosios, sugedus katerio motorui, juos pagavo vokiečių sargybinis laivas ir nusivėzė i Klaipėdą, iš kur Chmieliauskas ir žvejis buvo išsiusti i prievartos darbų stovyklą Dimitravoje (Kretingos apskrityje). Rusams artėjant, stovyklos, kaliniai buvo išsiusti i Rytprūsius, ten Chmieliauskui pasisekė pabėgti, ir po dvejų metų slapsty-mosi grįžti per Lenkiją i Švediją.

1947 m. Chmieliauskas pagal rusų kvotą (kaip gimęs Rusijoje) atvyko i Ameriką.

Tenka stebėtis, kad dar neseniai, jau paaiškėjus Chicagos visuomenėj Chmieliausko apgyvendinimui su laivo pirkimu, "Drauge" dr. G. Valančius, rašydamas apie buvusius Lietuvos jūrininkystės veikėjus, ratu reikalo prie jų priskirti ir Chmieliauską. STEVE

J. Bachunas, Tabor Farm ir kitų vasarviečių savininkas, neseniai Kentucky valstybės atžymėtas pulkininko titulu. Šį dokumentą jam įteikia teisėjas W. E. Wehrman.

PAŠALINKIME RAUDONĄSIAS ŽIURKES

WATERBURY, CONN. Sitokiais ir keliom dešimtīm kitokių plakatų lietuvių ir anglių kalbomis Waterburio lietuvių antikomunistai piktavot vietos bimbinkų pikniką. Piktavotojai dalino visiems praeiviams ir pravažiuojantiems lapukus, kuriuose buvo pasakyta, kad pikniką rengia raudonieji ir ragino jį neiti. Karštesnieji i pikniką ėjo, o šaltesnieji ar to nežinojusieji aplenkė pikniką, arba net prisijungė prie piktavotojų. Iš tolo buvo matyti, kad viduje nuotaika nekokia. Jie, matyt, pamiršo alų ir kitas linksmybes, sustoję i būrį aikštės viduje, žiūrėjo iš tolo i piktavotojus, šūkavo, koliojos, rodė spygas, gal ir muštis būtų išėję, tačiau policija stropiai išėrėjo, kad iš aikštės niekas nebeisėtu, kol piktavotojai neišsiskirstė. Tuo tarpu tam tikri valdžios pareigūnai labai atidžiai užsirašinėjo kiekvieno i pikniką atvažiavusio automobilio numerį.

vietinis raudonųjų "Vilijos" choras, be to, to paties plauko "Sietyno" choras iš New-arko, Laisvės choras iš Hartfordo ir Aidų choras iš Brooklyn.

Piktavotojai, nors talkos iš niekur neprasė, bet jos susilaukė ir iš kaimynų. Visas autobusas tremtinių su savais plakatais buvo atvažiavęs iš gretimio Hartfordo.

Vietos spauda piktavimą plačiai aprašė, idėjo gerą atsisaikumo prieš komunistus dalį, o taip pat ir nuotraukų.

Piktavimas buvo vykdomas pagal šiu metų birželio liūd-nųjų sukaktį minėjimuose priimtas rezoliucijas. Jose buvo nusistatyta visur ir visomis išgalėmis kovoti prieš raudonuosius. V. K.

Pikniką rengė kažkokia LMD. Programoje dalyvavo

SIMAS GURINSKAS
Restoranas ir Baras
210 E. Eutow St.
Baltimore, Md.
Tel. PLaza 6313

Garden Hotel Cafe
A. ZINZELETA, Sav.
Gerl gėrimai ir užkandžiai
Svarūs kambariai
612 E. Lombard St.
BALTIMORE 2, Md.
LEXington 8229

WALTER'S CAFE
W. Medveckas, Sav.
Degtinė, alus ir vynas
1124 W. Pratt St.
Baltimore, Md.

C. WILLIAM KACHAUSKAS
Laidotuvių Direktorius
637 Washington Boulevard
Baltimore, Md.
Telefonai:
LEXington 5714
MUIbery 8617

Lietuvių Naujienos
Mėnesinis žurnalas
Laidžia ir redaguoja J. Gustis. Prenumerata metams 1 dol.
332 N. 6th St., Philadelphia 6, Pa.

DR. M. J. COLNEY
148 Grand Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-4747
PRIEMIMO VALANDOS:
nuo 10 val. ryto iki 8 val. vak.

KONCIAUS BICIŲ ŪKYJE
galite gauti tikro liepų žiedų medaus. Dided 5 svarų stiklinė už 2 dolerius. Krepšelis:
L. KONCIAUS
No. Abington, -Mass.

DIAMOND CAFE
V. B. Santeckas ir
V. Bukauskas, sav.
Alus, degtinė, vynas
305 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.
SO 8-9094

Juozapaitis Cafe
Restoranas ir Baras
18 S. Fremont St.
Baltimore, Md.

AUKSINĖS SAKNELĖS
Aukšinės Saknelės (Golden Seal) yra didelė vertės vaistas nuo kataro, baltųjų, sėklios nu bėgimo, gimdos nusilgimo, akių uždegimo, nuo rožės, nuo drugio, nuo kepenų gedimo, nuo skilvio ir kitų vidurinių skaudulių, nuo sugedusios burnos. Aukšinės Saknelės veikia tik-tai nesveiką kūno dalį, kuri serga. Kitai sakant, jos gydo visokias ligas. Ir tai ne mūsų pasakytas, bet taip sakoma visokiose daktariškose knygo-se. Puodukas verdančio vandens ir šaukštukas sutrintų Aukšinių Saknelių, gert po cerktukę kelis kartus perdien, arba plauti sergančias kūno dalis. Svaras Aukšinių Saknelių kainuoja \$15.00. Perkant mažiau, uncija kainuoja \$1.00.

ALEXANDER'S CO.
414 West Broadway
South Boston 27, Mass.

CASINO GARDEN RESTORANAS
William ir Mary
Lang, Sav.
AMERIKONISKI IR LIETUVISKI VALGIAI
SALE PRAMOGOMS IR PARKAS VASARAI
Sokiai penktadieniais ir šestadieniais, grojant pirmos rūšies orkestrui.
128 NORTH ELM ST., WATERBURY, CONN.
Tel.: 4-9920

IESKOMI LIETUVIAI

Auga Augustas, Jonas ir Karolis, iš Balskų k., Tauragės apskr.,
Baubinaitė ar Gasparavičiūtė Adelė, iš Naujojo Stru-naičio km., švenčionių aps., gyvenusi Dukšto val.,
Cechanavičiūtė Vanda, iš Urnežių k., Dotnuvos val., Kėdainių apskr.,
Garmaus Juozo, iš Buckė-nų, gimines prašomi atsiliepti,
Hybneris (Huebner) Au-gustas,
Jokimytė Ona, iš Pervazi-ninkų k., Kidulių vals., Šakių aps.,
Karaliūnaitės - Pečiuko-nienės ir jos sesers Guberie-

nės Marijonos ir Mortos, gy-venusių Union St., Tamaqua, Pa., vaikai prašomi atsiliepti,
Kareckas Pranas,
Korsakytė Jadvyga, iš Sa-lako val., Zarasų apskr., Ve-želių k.,
Kilkus - Tumonaitė Ma-rijona, iš Griaužiškių vienk., Skapiškio v.,
Krasauskas Balys, iš Gyl-iškių k., Užpalių v., Utenos aps.,
Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi pranešti šiuo adresu:
Consulate Gen. of Lithuania
41 W. 82 St.,
New York 24, N. Y.

A. PAKENAS AND SONS

SIUVYKLA IR VALYKLA

A. Pakenas

Mes siuvame, taisome ir valome drabužius pačiom moderniausiomis mašinom ir priemonėms.

Mūsų gamybos ir medžiagos kokybė, palyginti, yra geresnė, negu kitur.

Darbas atliekamas sąži-ningai ir greitai

UŽSAKYMUS PRIIMAME IR IŠ KITUR

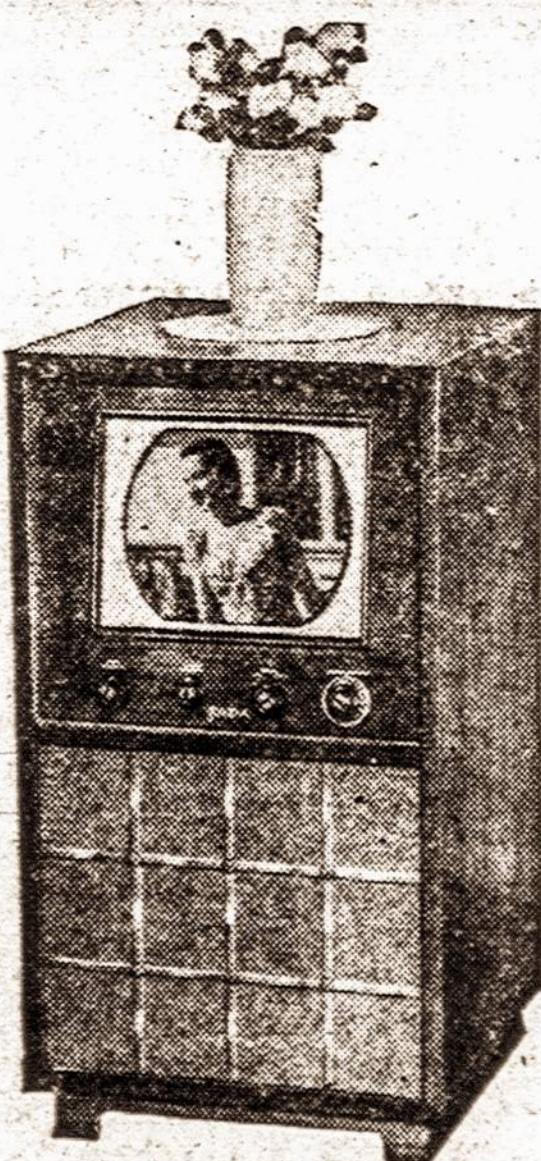
Krautuvi 138 E. MAIN ST.
Dirbtuvi 110 BROOKSIDE AVE
AMSTERDAM, N. Y.

Tel. 1321

Tel. 5083

"Pioneers in Radio and Electronics Since 1920"

FADA Television

12½ In . . . 91 Sq. In.
GLARE-FREE grey-face filter glass screen. Better viewing, tilt-back angle front panel. Built-in "FADE-SCOPE" Antenna... beautiful mahogany veneer DeLuxe custom-built cabinet console . . . featuring AC Automatic Gain Control circuit. Sensational performer in all areas.

\$239.95
VERNON RADIO and TELEVISION
PARDUODAMA IR TAI SOMA
JUOZAS BUČINSKAS, Sav.
64 Vernon Street, Worcester, Mass.
Tel. 6-1759.

WHITE HALL HOTEL

PETER CESNULIS, savininkas
2 barai, restoranas, salės parengimams
NEW TOWN, PA. Tel. 9981

NEW BRITAIN, CONN.

Quality Market
VICTOR ABEUCUNAS, Sav.
356 Park Street

Hartford Ave. Restaurant
ANDRIUS SVIRINAS, Sav.
36 Hartford Avenue

A. PETRAUSKAS
Restoranas ir viešbutis
Ivairūs gėrimai, geras maistas, puikus kambariai
92 CHURCH STREET.

Paul's Restaurant
Paul Višniauskas, Sav.
pirmos rūšies maistas
Ivairiausi gėrimai.
31 Spring Street

JOHN B. VARKEL
PACKAGE STORE
Degtinė, vynas ir alus
411 Stanley Street
Tel.: 9-5213

Verosika Mackevičienė, 70 m. tremtinė laukia pagalbos.

Grįžo iš Europos
Charles ir Sofija Klimai neseniai grįžo iš Europos. Jie aplankė Prancūziją, Italiją ir Vokietiją. Būdami Vokietijoje, įtėdu lankėsi ir sovietų zonoje, kuri jiems padaritusi labai neįaukų išpūdi. Palyginus su amerikiečių ir britų kontroliuojamomis Vokietijos sritimis, sovietų zonoje viskas tebėsa, kaip po karo: žmonės gyvena namuose be langų ir tt. Tuo tarpu Vakarų Vokietijos gyvenimas atkuriamas labai sparčiu tempu.
Sofija Klimienė, Vinco ir Lutzos Vaiginų dukte, yra vienos didžiulės Amerikos oro susisiekimo linijos tarnautoja.

BOSTON BAKING CO.
J. Tamošauskas
B. Andriūšaitis
Lietuviška duona ir pyragaičiai
Pristatoma i namus ir krautuves
8 Ames St., Lowell, Mass.
Tel. 2-6797

BEE HIVE RESTAURANT
Wm. A. Allukonis, Sav.
Alus, pirmos rūšies maistas
Kviečiami svečiai, atvykę iš kitų valstybių.
56 High St., Nashua, N. H.

LIETUVIAI PASAULYJE

Dailininkė Sofija Pacevičienė, Lietuvoje laimėjusi pirmąją premiją už lietuviškos koplyčios projektą, šiuo metu gyvena Romoje.

Romos lietuvių komiteto rūpesčiu Italijoje išleista Vytauto Mačernio ir Juozo Kėkšto poezijos knygos.

P. Vaškys, skulptorius, ir dail. P. Melnikas, Romos lietuvių komiteto padedami, baigė Romos Meno Akademiją. Šiuo metu abu menininkai jau yra atvykę į JAV.

Australijon emigravę lietuviai, kurie jau atidūrė savo sutartyje numatytą laiką, gauna geresnius darbus.

Vyr. sktp. A. Krausas, prieš metus nuvykęs į Australiją, Maribyrnonge pradėjo statyti namus. Namus perkasi ir kiti lietuviai tremtiniai.

140 svarų d'fabuzių ir šokolado Vokietijoje vargstantiems lietuviams tremtiniams pasiūlė D. Britanijos Darley Mooro lietuviai.

A. Liutkus, gyvenęs prancūzų Rivieroje, dalyvauja nepriklausomybės dalininkų parodoje Villenfranche.

Angelika Matukaitė liepos mėn. baigė Ontario Muzikos Konservatoriją, gaudama aukso medali.

K. Ambrozevičius, V. Laurinaitis, J. Jotekaitė ir O. Zibienė dalyvavo Brazilijos lietuvių išievių dienos minėjime, įvykusiame liepos 16 d.

Dr. V. Kudirkos vardo pradžios mokykla, Sao Paulo mieste

kažkodėl pakeista Carlos Gomes vardu. Tos mokyklos išlaikymui Sao Paulo Lietuvių Sąjungos skyrius surengė vakarą. Buvo vaidinama Simo Bakšio parašytos ir režisuotos 1 v. valdėlis "Miskas užia".

A. Zilinskās, buvęs Lietuvos teisingumo ministeris, 1941 m. bolševikų ištremtas iš Lietuvos, kaip praneša "Dirva", miręs Sibire.

ITALIJOS LIETUVIŲ VADOVAS ATVYKSTA Į JAV

Vienybės korespondentas iš Romos praneša, kad rugpjūčio 10 d. negausi lietuvių kolonija išlydėjo ilgametį Lietuvių Komiteto pirmininką dr. kun. Viktorą Pavalkį, kuris atvyksta į San Francisco, Cal.

Kun. V. Pavalkis į Romą buvo atvykęs 1938 m., čia studijavo ir įsigijo istorijos — filosofijos daktaro laipsnį. Būdamas lietuviškosios bendruomenės vadovas, jis sumaniškai ir energingai vadovavo jos veiklai.

Lietuvos atstovybė prie Sv. Sosto suruošė jam kuklų išleivstuvę. Kalbėjo Lietuvos diplomatinio šefas min. St. Lozoraitis, kardinolas Pizzardo ir kt., įvertindami jo veiklos svarbumą ir linkėdami sėkmės naujame krašte.

\$128,848 PASALPOS
BALFO skyrius Italijoje 4-rių metų laikotarpį yra gavęs iš Amerikos įvairių pašalpų maisto produktams, drabužiams, apavui ir pinigais viso vertės \$128,848.44.

ISEIVIJOS AKTUALIAIS KLAUSIMAIS

APIE LITERATŪRĄ MŪSŲ MAŽIESIEMS

Šia tema kalbant, būtų naudinga nusistatyti, kas mūsų mažiesiems skaitytojams yra priimtina: pasakos ar orinali kūryba? Dėl pasakų tematikos panaudojimo vaikų literatūroje sutinkama apščiail prieštaravimų. Jūs, priešininkai įrodinėja, kad pasakos iškreipia vaiko galvoseną, išaukėja fantaziją ir atitolina nuo tikrovės. Jų teigimu, tokie vaikai yra neįsivertę ir atakiliūs užsispyrėliai, dargi nesutampa su šio laiko moderniaja civilizacija. Tačiau tie prieštaravimai nėra rimtai pagrįsti. Tiesa ir suvokiama tikrovė, tai nėra tas pats ir pasaka kartais turi daugiau tiesos, negu keliolika, kad ir gudriai parašytų apysakų. Vaikai tiesa perduodama lengviau pasakos forma. Taigi pasaka palieka vaikų literatūros branduolius.

Nepriklausomybės laikotarpis nebuvo turtingas vaikų literatūra. Tremtyje buvo taip pat išleisti keli leidiniai, bet jau paugesniam jaunimui. Iš to viso lobio ne daug kas atiteko mūsų mažiesiems. O vaikui viliojantis pasakos pasaulis atrodo tikrovė. Vaikai, kurie užauga, neišgirdę pasakų grožio, vėliau nukrypsta į materializmą ir savanaudiškumą. Kraštutinumo atvejais tokie vaikai nėra pajėgūs fantazija nuo suvokiamos tikrovės atskirti. Pradedantiam galvoti vaikui pasakos sukuria pirmą tvarkingos aplinkos vaizdą. Taigi vaikų literatūroje pasakos, ypatingai mūsų tautosaka, yra mums brangus turas. Greičiausia tokios minties vedamas dr. J. Basanavičius rinko rūpestingai "lietuviškas pasakas".

Žipoma, liaudies pasakos persunktos naujumu, tačiau jos išleista žilos senovės motyvus, garbingus žygius ir gali būti nuolat atnaujinamos ir papildomos. Tik jas stilizuojus pasiekiamas užbaigtas literatūros forma. Kitaip reikia sukurti originalus dailės kūrinys. Čia neišvengiama perdėto sentimentalumo ir vis dėlto liaudies pasakos stiliaus ar minties pasikartojimo. Su prantama, vienam tas pažyngėdžiojimas vyksta mažesniu, kitam didesniu pasisekimu. Kal kurios rūšies pasakose pirmąją auklėjamoji mintis, tai sakoma "nėra naudinga pasakai, nes nukentia jos me-

tinis lygis. Pamokomų pavyzdžių ypatingai aptinkame pasakose apie žvėris ir gyvulus.

Be tautosaka vargu ar išsiversime. Iš sekančių kartų mums reikia išugdyti ašparių lietuvių kovotojų bei veikėjų. O tokiais jie užaugs ir subręs, jei iš mažens supras ir pažins tikrovę. Tiesa, liūdną tikrovę, kokia yra iš tikrųjų lietuvių tautą. Šita spraga vaikų literatūroje užpildys rašytojai originalia kūryba.

Be sensacijos, tinkama ir mažiesiems suprantama forma. Tikroji pasaka nėra sensacija. Dėl to vaiko psichologija reikalauja iš pasakotojo ir rašytojo, kad jis su tautos lobynu perdaug nesauvaliautų ir žinomų žygių nepaverstų sensacija.

Išbujojusi civilizacija atnešė daugybę žiaurijų. Ypatingai tenka susimąstyti pasku-

tinio karo ir pokario laikotarpio. Jo baigmė ypač tragiška ir kupina skriaudų mūsų tautai. Taigi tų skriaudų negalima atitolinti ir nuo mūsų vaikų.

Jei jiems bus parodomas vien tik pasaldytas pasaulis, kaip iki šiol aptinkame, vargu ar išugdysime kovingų asmenybių Lietuvos laisvei atkovoti. Geriausias užtikrinimas, tai iš mažens duoti teisingą ir tvirtą pagrindą. Čia gražių sužetų galima bus pasirinkti, kad ir iš pavergtos Lietuvos partizanų epopėjos.

Matome išsiblaškusius visose pasaulio dalyse lietuvius ir susimąstome dėl gresiamo nutautėjimo. Tačiau jei išugdysime iš jaunųjų tarpo stiprių tautinės sąmonės žadintojų, lietuvių tauta nemirs, ji kelsis ir vėl laisvam gyvenimui.

N. A.

ŠIUO LAIKU PALANGOJ

Apie kompelninkus ir pajūrninkus

Beieškant vietos, kur karštą amerikietiškos vasaros dieną žmogus galėtų laisvai panardinti šniokščiančiose jūrų bangose ir netrukdomai pasilsėti minkštame pajūrio smėlėje, prisimena vasaros dienos, buvotos Palangoj. Šiuo laiku ten kryštadauavo iš visų Lietuvos kampų suvažiuoję vasarotojai, vietinių gyventojų kompelninkais vadinti. Sekmadieniais, ypačiai per atšaldytą dieną, pasipildavo — kas pirmą, kas kelintą kartą savo gyvenime — milijonai kaimiečių iš tolimųjų žemaitijos vietų, pažūrėti "Palangos, svieto pabongos".

Išskyrus ypatingus metus, gražios dienos Lietuvos pajūryje prasideda gegužės mėnesį, bet, ligi sausio užkaitina vandenį šiame neapmatomame kubilė, kad būtų galima maudytis, praėina ir visas birželis. Vasarotojai, kurie pasirinkdavo Palangą savo atostogoms, stengėsi čia patekti liepos — rugpjūčio mėnesiais, pačiu geriausiuoju laiku, kada ir oras gražus, ir vanduo šiltas.

Dėl vietos stokos paplūdymyje neteko niekam bėdavotis net pačiam vasaros įkarštyje. Nuo Birutės kalno pietų pusėje iki Olandų Kepurės (Naglinės) šiaurinė, buvo apščiail vietos visiems. Spūstį ir draugijas mėgstantiems buvo bendras pliažas pietinėje jūros tilto pusėje, šonuose atskiros maudynės vyrams, atskiros moterims. Atsiskyrėliai patraukdavo toli už Naglių kalno. Visur tas pats svarus, baltas smėlis ir ta pati lėkšta, pamažu gilėjanti jūra.

Pavakariais pasigirdavo Birutės parke orkestras, aplinkui, ošiančių pušų pavėsyje susėdę žmonės klausydavo

muzikos, su knygomis bei laikraščiais rankose. Pavakariai buvo patogus laikas ilgesniams pasivaikščiojimams, pažintims su Palangos apylinkėmis ir žvejais, čia pajūrninkais vadinamiems.

Kompelninkams krito į akį pajūrio gyventojų santūrumas jūrai, nenoras taškintis po vandenį. Šventą dieną, kada žvejai likdavo nepaukę ir jūra, jie stovėdavo atsiėmę ir savo valtis ir ramiai stebėdavo kompelninkų elgesį su jūra ir su vieni kitais. Šis brožuas yra bendras pajūrių gyventojams, ir jų samprotavimu, lengvai suprantamas. Jie būtų nepajūrninkai, jeigu šokinėtu, taškytųsi bangose ir sukautų paslaukiniais balsais.

Žvejų laisvalaikio pramoga — paburiuoti jų nedengtoms valtims, ypačiai jeigu tai galima sukombinuoti su uždabiu. Jie veždavo po jūrą vasarotojus, o parėję namo pasakodavo savo išpužius apie kompelninkus. Vieni jų rodė jūroje nepagrįstą baime, kiti vėl lengvabūdišką drąsą, — kadangi jie nepažįstą jūros ir nenumato tikrų pavojaus momentų. Su jūra nėra ko juokauti, bet nėra taip pat ko bijoti, kada ji nepavojinga, aiškinau žvejai vasarotojams.

Žvejai žinojo audros ženklus ir galėjo iš besileidžiančią saulės išpėti orą. Tas imponuodavo kompelninkams, ypačiai jaunuoliams. Vienas jūrų karininkas kartą prisipažino: beburiuotant mums po jūrą, aš gerai nusipėjęs artėjančią trumpą audrą — vėlingi, kad jis nutaręs tada pralenkti mane meteorologijoje. Balges gimnazija, jis išvyko į Italiją

VALONES CAFE
BAR
MARY VALONES, sav.
5300 TACONY STREET,
Philadelphia, Pa.

GEO S. REINS
BAR
1625 S. 2nd STREET,
Philadelphia, Pa.
Tel. FU 9-0692

BILL and AL's CAFE
A. Rinkus ir V. Vinickas
1520 Cumberland Street
Philadelphia, Pa.

SHEPHERD DISTRIBUTING CO.
Distributors for
DOMESTIC and IMPORTED BEERS
Wholesale and Retail
JOSEPH V. PLAKIS
2315 N. 28th St., Philadelphia, Pa.
Tel.: Sagamore 2-2013

ir grįžo iš ten karo laivyno leitenantu. Bet ir po to jis ne nutraukė savo draugystės su Palangos žvejais, ir sutikęs valgume (prieplaukoj) rymojančius pajūrninkus, juokaudamas klausdavo ką reiškia anas drakis (tiršta debesų krūva prie horizonto), ar rytoj pūs suominis (NW) ar šakšinis (SW) vėjas?

Metai po metų vasarotojų tarpe didėjo žmonių skaičius, giliau besidomintių Palangos pajūrninkais ir jų savotišku būdu. Laikraščiuose ir romuose ėmė vis daugiau rodytis pajūrninkų temų. Ellė dailininku, kaip Žmuidzinavičius, Kalpokas, Janušas, ištisas dienas ištovėdavo pajūryje prie jūros pelsažų. Jie buvo pamė-

gę pajūrninkus, o pajūrninkai vadindavo juos savo draugais, kviesdavo pagerti kontrabandinio šnaps ir pasikalbėti visokiems klausimais.

Šiandien šiuo laiku Palangoj kitokie vaizdai. Vietoj linksmy kompelninkų ten stovi sargybose iki dantų apsiginklavę rūstūs raudonarmėčiai, įsmeigę akis į jūrą, iš kur jie laukia pasirodantį jėgų, kuri juos nubloks vieną dieną ten, iš kur jie atėję. Žvejai nebeburioja laisvai savo gimtuose vandenyse. Jie yra suvaryti į uostų igulas Klaipeidj, Liepojoj. Iš ten policijos laivų lydimi, plaukia kaip belaisviai į Baltiją gaudyti savo ponui žuvis.

Y. Palangiškis

LIETUVA NAUJOMIS APYGARDOMIS

LAIC praneša, kad bolševikiškai spauda liepos 5 d. paskelbė Justo Paleckio ir Stasio Puskos birželio 20 dienos "įsaką", pagal kurį, rusišku pavzdžiu, Lietuva padalinama į 4 "oblastis" arba "apygardas", kurios savo keliu paskirstytos į 87 "rajonus", vieton buvusių apskričių, ir kuriuos įeina "rajonų centriniai miestai ir apylinkių tarybos (sovietai)". Tuo būdu bet kurie savivaldos pasireiškimai panaikinti, ir dabar Lietuva valdys keli šimtai "operatyvinių partijos igalotinių".

"Oblastis" sudarytos iš šių apylinkių tarybų:

VILNIAUS APYGARDA:
Vilniaus miestas ir šie rajonai: Anykščių, Daugu, Druskininkų, Dūkšto, Dusetų, Eišiškių Ignalinos, Kovarsko, Molėtų, Nemenčinės, Nauj. Vilnios, Pabradės, Smėlių (centras Ukmergėje), šaičininkų, Švenčionėlių, Švenčionių, Sirvintų, Trakų, Ukmergės, Utenos, Varėnos (stoties), Vievio, Vilniaus ir Zarasų. Tas beveik atitinka buvusios Vilniaus "gubernijos" sienas dabartinės Lietuvos ribose.

KAUNO APYGARDA:
Kauno miestas ir šie rajonai: Alytaus, Ariogalos, Jėzno, Jonavos, Jurbarko, Kazlų Rūdos, Kaišiadorių, Kalvarijos, Kėdainių, Kybartų, Lazdijų, Marijampolės, Naumiesčio (b. Kudirkos Naumiesčio), Panevėžio (centras Kaune), Prienu, Raseinių, Simno, Sakių, Velsėjų, Vilkaviškio, Vil-

kijos ir Žiezmarų.
ŠIAULIŲ APYGARDA:
Šiaulių miestas ir šie rajonai: Akmenės, Biržų, Dotnuvos, Joniškio, Joniškio, Kelmės, Kupiškio, Kuršėjų, Linkuvos, Obelių, Pakruojos, Pandėlio, Panevėžio, Pasvalio, Radviliškio, Ramygalos, Rokičkių, Seduvos, Šiaulių, Troškūnų, Tytuvėnų, Užvenčio, Vabalninko ir Zagarės.

KLAIPEDOS APYGARDA:
Klaipeidos miestas ir šie rajonai: Klaipeidos, Kretingos, Mažeikių, Pagėgių, Plungės, Priekulės, Rietavo, Salantų, Sedos, Skaudvilės, Skuodo, Šilalės, Šilutės, Tauragės, Telšių, ir Varnių.

Šis suskirstymas pagal rusišką kerpąjį duos naujų progų gyventojų dokumentams tikrinti ir terorizuoti.

Sovietai reikalauja gražinti latvių vaikus

8. m. birželio 1 d. Tarybų Sąjungoje įvyko tarptautinė diena vaikams ginti. Dienos šūkis — ginti vaikų gyvybę nuo naujo karo gresmės. Mėnėjimui įvyko Vilniuje ir kituose miestuose.

Ta proga tarybinės Latvijos tėvai, motinos, seserys ir broliai reikalavo, kad būtų gražinti latvių vaikai, esą Vokietijoje, britų zonos "prie-glaudose — kalėjimuose". Jau 1948 m. didelė Latvijos mokslo, meno ir literatūros atstovų grupė buvo kreipusis į Didžiosios Britanijos užsienio reikalų ministerį Beviną, reikalaujanti gražinti latvių vaikus, esančius britų zonoje. Tame memorandumu buvo nurodėta, kad Lubecko prieglaudose esą 116 vaikų, Mūsensė ir Rolsdorfe (prie Bad Secebervo) 90, Klingenbergė per 30, Hannenklee per 90. Tačiau Bevinas, esą, nemalonėjęs atšviti ir tą raštą. Iš viso tetražinta 17 vaikų. Dabar vėl reikalaujama, kad likusieji vaikai būtų išstatinti iš "prieglaudų — kalėjimų".

Psl. 3 — 1950 m. rugp. 25 d.

PHILADELPHIA, PA.
MALONI LIETUVIŠKA UŽEIGA
ANTHONY BALCHIUNAS, SAV.
113 SOUTH 34th STREET
Arti Pennsylvania Universiteto

PETER DAVIDONIS
VYNAI — LIKERIAI — ALUS
2327 Brown Street Philadelphia, Pa.

MONUMENTS & CEMETARY MEMORIALS
E. J. WITALIS
MacDADE BLVD. CEDAR AVENUE
Rear entrance Holy Cross Cemetery
DARBY, PA.
Phone Darby 2467

ADAM'S CAFE
RESTORANAS IR BARAS
941 SPRING GARDEN, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9785

Naujai atidarytas lietuviškas restoranas ir baras
TRAUN'S
N. E. cor. 7th and DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9566

WOODLAND CAFE
E. J. TRIBULAS, Sav.
63rd STREET at WOODLAND AVENUE
Telefonai: Saratoga 9656, West 4117

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601-3 So. 2-nd Street Philadelphia, Pa. Tel.: DEW 513

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 Mt. Vernon Street Telefonas Poplar 4110
PHILADELPHIA, PA.
Moderniška laidojimo įstaiga: didelė graži koplyčia, erdvi salė su baru, pakelvingiems suteikiama nakvynė — viskas nemokamai. Nelaimės valandą kreipkitės į mūsų įstaigą, dieną ar naktį — mes visados pasirėngę suteikti geriausią patarnavimą.

BANKING HOUSE
LIBERTY
FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
204 NORTH BROAD STREET
PHILADELPHIA 2, PA.

Raymond Wasikonis
RESTORANAS IR BARAS
2826 Master Street
Philadelphia, Pa.

VINCO VIDGINIO
MAISTO KRAUTUVĖ
438 JEFFERSON ST.
Philadelphia, Pa.
TR 1-8627

TRAUN'S CAFE
N. E. cor. 16th Street
and Spring Garden
Tel. LO 7-8662, LO 7-4967
Res. Cheltenham 2562
Philadelphia, Pa.

WILLIAM VALAITIS
Visuotinė automobilų taisykla
730-2 E. Moyamensing Ave
Philadelphia, Pa.
Tel. Howard 8-0596

BARON'S BAR
W. Baranauškas, Sav.
5345 Wyalusing Avenue
Philadelphia, Pa.
Tel.: OR 2-9996

VIEŅYBĒ

An American Weekly in the Lithuanian language

Established in 1886 by J. J. Paukys

JUOZAS TYSLIAVA, Editor and Publisher

Salomėja Narkėliūnaitė, Editor

Editorial and Business Office:

412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y. Phone EVERgreen 4-0802

Subscription Rates: USA and possessions \$4.00 per year, Canada \$4.50,

elsewhere \$5.50. Advertising rates on application.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

Pentadienis, 1950 m. rugpjūčio 25 d.

PROPAGANDA ANT MOLINIŲ KOJŲ

Sovietų Rusija savo ir satelinėse valstybėse visą laiką veda smarkią priešamerikinę propagandą. Betgi mums yra puikiai pažįstama sovietinė propaganda, arba, kaip patys rusai supranta, akių dūmimas.

Dabar labai mėgstamas sovietų propagandos arklukas yra rasinės lygybės klausimas. Savo žmonėms jie yra tiek apie tai prikaibėję, kad net jiems galvos susisukę. Kai sykį amerikietis, kuriam buvo rodomi sovietų stachanovinių pagaminti lėktuvai, paklausė, kur lėktuvų propeleris (kurį pamiršta įdėti), jo palydovas taip susimaišęs, jog vietoje atsakymo paklausė: "O kaip pas jus Amerikoje rasinis klausimas?"

Sovietai visados negrąžina klausimo, kaip jiems reikėdavo išlįsti iš kokios nors nesmagios situacijos, arba, kada jie norėdavo amerikiečių tautą suskaldyti.

Negras dainininkas Paul Robeson, kuriam dabar JAV valstybės departamentas atsisakė duoti užsienio pasą, visą laiką buvo jų šios rūšies priešamerikinės propagandos taikininkas.

Jis aplankė kai kurias rytinės Europos valstybes ne tam, kad "sovietinė darbo liaudies" jo dainomis pasigėrėtų. Jis buvo Maskvos propagandos garsiakalbis. Jis "informavo" apie rasinę nelygybę JAV, gėrėdamasis Sovietų Rusija, kur ir baltuosius ir kitokius rusus laiko prispaudęs po savo batą "lygybės vardan".

Betgi reikia atsiminti, kad šis žmogus yra komunistas. Kodėl sovietai savo propagandos taikiniu nepasiima taipgi negro, bet savo išsilavinimo tikro vakarų kultūros žmogaus, JT Palestinos tarpininko dr. Ralph Bunch?

Dabar vėl girdėti, kad negrė Edith Sampson, čikagietė teisininkė, skiriama į JT pilnaites sesiją kaip JAV delegatė. O ką bekalbėti apie Korėjoje didvyriškai kovojančius negrų dalinius. Jų buvimas tenai aiškiai rodo, kad Korėjos išsilavinimas iš komunizmo negrų nėra vien baltojo žmogaus, bet bendras visų laisvę mylinčių žmonių reikalas. Tai toks rasinis klausimas JAV.

Ir čia sovietų propaganda stovi ant molinių kojų.

IR NACIAI RUŠŲ KARSTĄ LIETUVIAM

"Dirva", pradėjusi spausdinti Lietuvių Archyvo dokumentus iš nacių okupacijos laikotarpio, paskelbė Himmlerio viešus pareiškimus, taip pat vokiečių spaudoje, ir per vokiečių neapdairumą patekusius ir į tuometinius lietuvių (vokiečių kontrolinėjimus) laikraščius.

Himmlerio buvo pasakyta, kad škart vokiečiai nebemano vokiečiai Pabaltijo ir Rytų kraštų gyventojų. Jie turi planą pakeisti tų kraštų gyventojus savo kolonistais.

Slaipioji patriotinė spauda buvo paskelbta dar ryškesnių ir dar žiauresnių nacių planų, nukreiptų lietuvių tautos išnaikinimui. Reikėjo tad stebėtis, kad daugis patriotinių nusiteikusių lietuvių garbėjo suderinti savo simpatijas "už naują tvarką", kada nesunku buvo pramatyti, kad nacių pradėtas karas prieš bolševikus buvo vedamas vien tik dėl vokiečių. Ir naujųjų ateivių tarpė galima sutikti žmonių, kurie didžiuliam dūmimui kalba apie savo laikymąsi bolševikų okupacijos metu, bet antrajame kovos puslapyje, kovoje prieš nacizmą, pasidarę pasyvūs.

Galima išgirsti ir tokių kalbų, kad tie, kurie kovojo prieš nacius, simpatizavę bolševikams, ir priešingai, tie, kurie laikėsi pasyvių nacių laikais, būvę patys didžiausi antibolševikai ir patriotai.

Dirvės spausdinama Lietuvių Archyvo medžiaga įtikinančiai rodo, kad kovingas patriotas lietuvis negalėjo rasti skirtumo tarp raudonojo ir rudojo lietuvių tautos budelio, ir kad jis negalėjo sėdėti rankas sudėjęs ir naciams Lietuvą valdant.

KOMUNIZMAS — TAI DAR NE TAIKA

Vokiečių rašytojas Thomas Mann, gyvenęs JAV, išbėgęs nuo Hitlerio, sako: "Pavojingas dalykas laikyti komunistu kiekvieną, kuris rūpinasi taika". Aiški netiesa. Ligi šiol tik bolševizmas — komunizmas tebekeliauja per savo įsteigtuosius milijoninių pinigų konclagerius, kur tos minios badu ir dėl nepakankamų sąlygų išmiršta, per spirginantį savo ginklavimąsi, per kiniškus, korėjiskus ir kt. karus.

Zmonija tuo tarpu trokšta nedalomos laisvės, tik ne Thomo Manno sakomos.

Zmonija nori laisvės ir taikos ne tik sau, bet ir tai didžiulei daliai, kurią drakoniskai valdo Maskvos komunizmas, tokių visokių ir iš kitur remiamas, jiems visiems saldžiai bemiegant pūki duknos ir tyčia užsimerkiant prieš pasaulinę nelaimę savo egoistiniams sumetimais.

Zmonija išroškusi laisvės, bet ne tokios, kurios peičijas dabar darbo sovietinėje sferoje pasirašinėja enkavedistų spirama visoje liaudies.

Apsirinka ir Amerikos žmonės, savo parašus dėdami ant komunistų sugalvotosios taikos lapų, kai tuo tarpu Korėjoje prastėžė jų tikras "taikos troškimas".

Komunizmas — toli gražu nėra taika. Komunizmas siekia ne pasaulio, tautų taikos, bet jis siekia taikos sasu. Jis nori, kad, niekleino nekiludomas, "taikingai" jis galėtų vykdyti dar laisvai gyvenančių tautų pavergimą.

AR TURIME SAVO UŽSIENIO POLITIKĄ?

Rašo J. CICEŅAS

Šis klausimas iš naujo kyla, kai paskaitai žmogus (min. V. Sidzikauskas) pareiškimą "Lietuvių Keliui". Ten, tarp kita ko, pasakyta: "Be latvių, turėsime dar 3 kaimynus: vokiečius, lenkus ir gal gudus".

Gudų "politiniai centrai" Vakarų Europoje yra susiskaldę ir todėl išsiaiškinti nėra sukuo".

"Mėginimai išsiaiškinti su lenkais taip pat susiduria su jų susiskaldymu".

"I Boną buvo važinėta ir kalbėtasi su jos politiniais veikėjais, kurie dar yra pažįstami iš prieš Hitlerio Vokietijos laiku. 1918 m. Vokietijos Centro partija Lietuvos atkūrimui buvo palanki. Dabar toji partija Vakarų Vokietijai vadovauja, bet pirmąsiojo palankumo Lietuvai, atrodo, nebėra".

Tai ir viskas, atsiet — niekas. Galima būtų tarti: — jei VLIKinis olimpas nesutaria dėl Mažosios Lietuvos, tai, aišku, sunku sutarti dėl Didžiosios Lietuvos. Bet ne viskas humoru nuleidžiama. Ak, gyvename ir mintame fatalizmu: et, kaip norę bus. Bus tai bus, bet, ko gero, užsienio prasipakę daugis ir grįšim i... užsienius. Iki šiol pas mus nėra aiškiai pareikšta, kokios Lietuvos siekiama. Kai nėra aiškios troškimo, tai nebus ryžtų, siekimų ir plačiuosiuose sluoksniuose. Tai jau aišku.

Min. V. Sidzikauskas nėra koks pilietis iš minios, ans vadovavo Vokietijai Tarybai ir jo žodis atspindi notaikais veiksmų, kurie privalėtų turėti aiškias galvas ir nesvyruojančius principus. Teigiama, kad turėsime 3 kaimynus. Čia ne taupymas, bet valstybinės politikos sumetimais atsisakytina:

— ar neįtektų, be latvių, tik dviejų kaimynų: lenkų ir gudų? Pasaulinė politika paprastai neina laiko tiesiaja, ir kas būtų, jei tolimųjų gairių politika staiga pasuktų į kreivę ir išlįstų reikalas atsakyti į klausimą: — kur jūsų Respublikos teritorinis integralumas turi prasidėti ir kur baigtis? Kodėl mūsųose pamirštama Sąjungininkų Kontrolinės Komisijos Berlyne sprendimas Nr. 46, kur, rodos, ne vėjams pasakytą:

"Paryžiuje teko susitikti su įtakingais veikėjais, planuojančiais būsimosios Europos ateitį. Lietuvos atstatymas jiems abejonių nesukelia, tik jie pareiškia mintį, kad jau dabar lietuviai turi apsispręsti, kuriam europiečių regio-

naliniam susigrupavimui priklausys Lietuva."

Taigi, pasinaudodami mums palankia visų Centrinės Europos tautų nuomone dėl Rytprūstų likimo, dėmesį teikiame visų pirma Vilniaus problemai. Juk ir šiame bare tylos šamokslas, kurį sukuriame ir stipriname mes patys savo neapdairumu. Lenkai abipusio veidmainio uždangos tolygiai veikia Vilniui iš naujo okupuoti. Tai ne atsitiktinumas, kai reapijantali apgyvendinta pačiame Lietuvos — Lenkijos pasienyje. Ne atsitiktinumas ir tai, kad žinomas lietuvių veikėjas arkivysk. R. Jalbrykowskij išsikūrė Balstogėje. Sukta politika rodo ir šis faktas, kad iš Suvalkų trikampio lietuviai baigiama permesi į Lenkijos vakarinę sritį.

VLIKO pastelsinimas (iš dalies net ir pasididžiavimas) kad lenkai susiskaldę, yra didžiai priguulus. Jie ir susiskaldę moka kovoti už savąją imperialistinę idėją. Tai pirmo eilės liečia pilsudinkinius ir krikščionis demokratų. Yra, tiesa, ir blaivių lenkų, tai demokratų konsolidacija (socialistai, ne — Mykolajczyk laudininkai ir kt.). Bet su šia grupe, matyt, VLIKO pareigalim neina išsiaiškinti. Iš viso nuostabių mūsų vykdomųjų veiksmų pamėgimas šneketis su... viršūnėmis. Juk ir Italijoje, kaip iš pačios "Eltos" pranešimo matyti, teikikalbėta su De Gasperi partija, lygu ji viena ir visiems amžiams pašaukta vadovauti italų tautai.

Apskritai, mes darome neatgailėtiną klaidą, o tai ta, kad taautos politiką paliekame išimtinai šiai ar tai vadovybei, o neskleidžiame jos svarstymo ir supratimo visoje bendruomenėje. Čia pakartotini jau gana seni Mauriaco žodžiai: "Mums neturi kilti klausimas, ar reikia politikuoti ar ne; politika pati mus griebia už gerklės, ar mes jos norime ar ne. Ji reikalauja kiekvieną iš mūsų paduoti kokios mes esame dvasios."

Man dedas, grįžti į tradicijas, kurias sukūrė Steigiamasis Seimas:

— kiekvienas pilietis atsakingas už savo šalies laisvę ir nepriklausomybę.

PENKTOJI KOLONA AMERIKOJ

LOUIS BUDENZ

Louis Budenz, buvęs komunistų dienraščio Daily Worker redaktorius ir viena svarbiausių asmenybių Amerikos komunistų partijoje 1945 m. atsisakė nuo komunizmo, ir dabar profesoriauja katalikų universitete Fordham. Jis parašė knygą Men without Faces (Žmonės be veidų), kurioje atidengia Amerikos komunistų planus ir veikimo būdus.

Tą dieną, kada Stalinas duos isakymą Raudonajai armijai pradėti karą prieš Jungtines Valstybes, jis turės savo pusę čionykštį komunizmo aparatą, padedantį atrinkti taikinius mūsų pramonės miestuose, trukdantį mūsų mokslinių išradimų panaudojimui ir besistengiantį paralyžuoti mūsų ūkinį gyvenimą.

Pagrindinis nutarimas Amerikai griauti buvo priimtas 7 kominternio pasauliniame kongrese Maskvoje 1935 m. Ten buvo nutarta:

"Kontrevoliucinėms karo jėgoms privertus Sovietų Sąjungą šauktis darbininkų ir valstiečių raudonosios armijos pagalbos apginti socializmą, komunistai kreipis į visus darbuotojus, kviesdami prisidėti visomis jėgomis ir išgalėmis prie Raudonosios armijos pergales prieš imperialistus".

Kadangi Jungtinės Valstybės yra pati didžiausioji imperialistinė jėga (pagal komunistų partijos pirmininką William Z. Foster, pavojingesnė ir už Hitlerio Trejtį Reichą), tai pasirošimas griauti ir silpninti Ameriką buvo pradėtas nepaprastai energingai.

Daily Worker štabo posėdžiuose aš kartkartėmis skelbiau ir skelbiau 7 Pasauliniame Kongrese iškalbą Georgij Dimitrovo pranešimą, kad komunizmo tikslas yra perimti visas nekomunistines valdžias pasauly ir visuose kraštuose įvesti proletariato diktatūrą. Priimta rezolucija rodo komunistų siekimus, ir tik didžiausias kvailys gali nesuprasti šitokių žodžių: "Komunistų Internacionalo programa pasidarė programa kovos už pasaulinę proletariato diktatūrą, kovos programa už pasaulio komunizmą."

Susitikus pirmą kartą su juo, jis padarė man malonų išpuolį. Ji čia nelegaliai išmugėliavo ir suteikė klaidingas žinias apie jo gyvenamąją vietą bei pilietybę. Be uždavinio čia ir plieno pramonė, jis čia ir plieno pramonė, jis kontroliavo CIO Raudonosios Tarybos vadus New Yorke. Karo metu, pašaukus į kariuomenę John Santo, partijos politinį atstovą transporto darbininkų unijoj, Young perėmė ir jo pareigas.

Viename susitikime su Youngu aš sužinojau, kad Sovietų Rusija planuoja "zaibini karą" prieš JAV. Jis, be to, pasisakė, esąs sovietų konsulato kurjeris.

Viena didžiųjų komunistinių jėgų Amerikoje yra American Youth for Democracy, nors komunistai mėgina ginčyti, kad ši organizacija yra viešosios komunistų jaunimo organizacijos Young Communist League dalinys. Stalino — Hitlerio pakto metu nemaža jaunimo — emė bėgti iš VCL, jiems pagauti buvo įsteigta minėta jaunimo organizacija "už demokratiją".

Eilė įvykių parodė, kaip sovietų penktoji kolona gali kenkti Amerikos pramonei. Tuo reikalu buvo susaukta slapta konferencija 1936 m., netrukus po mano įstoimo į komunistų partiją. Šios konferencijos tikslas buvo išsiaiškinti, kaip paralyžuoti New Yorko uostą, prasidėjus "imperialistiniam karui".

Šios akcijos vadas buvo John Santo, bet pranešimą darė James Matles, kuris iki šios dienos užima svarbią vietą komunistų valdomojų elektros darbininkų unijoj. Jis pasakė, kad transporto sabažas atveju visados galima tikėtis paramos iš Transporto Darbininkų Unijos. Taip pat buvo padaryta gera bendradarbiavimo pradžia su jūrininkų unija National Maritime Union. Trečiais talkinys buvo American Communication Association. Michael Quill, transporto darbininkų unijos pirmininkas, kuris 1948 m. nutraukė santykius su komunistais, pareiškė, kad tais reikalais buvo nemaža pasitarimų tarp komunistų vadų ir atsakingųjų unijų pareigūnų. (Bus daugiau)

Anuometinė ir šiandieninė Lietuva

Rašo J. Laisvy

Tėšiny

40 METŲ BE LIET. SPAUDOS

Kaip po 1831 metų sukilimo buvo likviduotas Vilniaus Universitetas, taip 1861 metų sukilimo 1864 metais, kaip niekur kitur pasaulyje mirties bausmėmis ir trimais į Sibirą, Kazakstaną ir Altajų, buvo uždrausta lietuviškoji spauda, be kurios lietuviai išbuvo net 40 metų. Tuokart Vilniuje buvo uždrausti ir lenkiški laikraščiai, o palaikomi ir dosniai šelpiami vien tik rusiškėji, nors ir retai kieno teskaitomi. Visiškai sumazinti skaudaus mokyklose viešpatavo tik rusų kalba: lietuvių ir lenkų kalbos iš jų buvo išvytos, o kalbėtojai jomis persekiojami. Visas kraštas — žmonės ir vietovardžiai rusinami (iš Mažeikių buvo Muravjovo, iš Zarasų — Novokostantynovsk, iš Vaškų — Kostantynovo ir tt., nelyginant kaip dabar iš Karaliaus — Kaliningrad), mokyklos sunaikinamos, o jų vietoje įsteigiamos kartėlios, traktieriai ir kitkas panašaus, bažnyčios uždarinėjamos, tikyba mokyklose verčiama prorusavau, rašmenys — ne lotyniškosios raidės, kaip ligi tol buvo, bet graždanka (rusiškosios, kaip dabar kad rusų tēbėra) ir tt. Tai tokia buvo Rusijos "kultūros misija" Lietuvoje! Ekonominis Lietuvos lamdymas buvo ne kiek nemenkis. Ir vėl prisiminkime šiandienę Lietuvą, bolševikų Rusijos okupuota. Iš visur gaunamomis žiniomis šiandien Lietuvoje irgi lygial tas pats, kaip

ir anais carų Rusijos laikais. Tik toks skirtumas, kad, kalbant apie ekonomiką, reikalas artėja į žmonių badavimą, ligotumą ir mūsų vaikų nelaimę sunkumą, kuomet itin turi didžiausis ar caro, ar bolševizmo šalininkai rusai. Tiesą pasakius, lietuvių badavai ir epidemijomis mirta ir po anų sukilimų. Vadinasi, kur tik ar šloka, ar tokia Rusija iškelia savo okupacinę koją, tuojau ir ekonominiai nepritekliai prasideda. (bus daugiau)

1861 M. SUKILELIAI

Šiame, kaip ir aname sukilime, prieš Rusijos jungtį išvien dalyvavo bajorai, kunigai, turtingesni ir smulkesni ūkininkai ir net bežemiai. Nebekalbant apie kitus, ūkininkai sukilime dalyvavo todėl, kad prieš tai jau buvo emė leisti savo vaikus į mokslius dar baudžiavos laikais (baudžiava buvo įtaisyta Lietuvoje dar vokiečių kryžiuočių, panaikinta tik 1861 metais, prieš pasaulinės gėdos panaikinimo prasidėjus ir Lietuvos to laiko sukilimui). Mūsų laukininkai suprato, kad Rusija jųj vaikams užkirstų kelią į mokslą, jei sukilimas nepavyktų. Gi bežemiai todėl sukilime dalyvavo, kad jų būklė buvo tokia, jog buvo galima jiems laimėti, o neturint ir nieko neprakišti.

MURAVJOVO LETENA

Betgi sukileliai pralaimėjo. Į gubernatoriaus sostą sėdo korikas generolas Muravjovas, brutališkai viską, kas lietuviška, naikindamas, bausdamas kaltininkų gimines, atimindamas žemes, o juse sodindamas Rusijos kolonistus, sudarydamas Lietuvoje burliokius, kaip dabar kad sovechozus ir kolchozus (kolūkius), tremdamas gyventojus į nekultivuotus Rusijos plotus ištuosim šeimynomis, kaip kad ir dabar lygiai taip bolševikai elgiais vienalytės Rusijos gėrovai. Trėmė dvarponius, kunigus, nteligentus, valstiečius ir neturtėlius. Bežemiai, sugauti su ginklu rankoje, sušaudyti ar išvaryti į katorgas ar į "poseleniją" (apsigvenkimas svetimioje šalyje), o tik retai kuris tegavo po 1 — 3 dešimtinės žemės. Tie faktai padarė perversmą mūsų visuomenės gyvenime. Karštesnieji, doresnieji ir šviesesnieji žmonės išnaikinti: mūsų krašte pasiliko vien tik išrankos.

VĖL BADAS

Vis dėlto rusai savo rimtos tvarkos Lietuvoje neįtaisė, patys būdami atsilikę jei ne šimta, tai bent 50 metų. Ypač rusų ūki ir prekybos bei pramonės sritys buvo juokingai pasenusios ir nedovanotiniai iširusios. Tuo būdu 1867 — 1868 metais pasitaikęs nederlius ir badas Lietuvoje vėl daug žmonių į kapus nuvarė. Nuo 1710 metų bado ir maro tebuvo praėjė 58 metai, kaip nuo šio bado mēto tėra praėjė ligi dabartinės II pasaulinio karo ir visokeriopo

LAUMĖ, KURI PAKLYDO

(Iš knygos — PO PENKIŲ)

Bet, mano drauge, argi Jūs iš tikro manote, kad jeigu papasakosiu pasaką, Jūs pamirsite nuovargi? Ne, šituo aš nepatikėsiu, tačiau, sakysim, dėl tų žodžių Jus pagaus lengvas snaudulus — argi ne tam yra pasakos ir lopšninės — ir jeigu galiu Jums tai suteikti —

Jeigu tikėsime mūsų senais prietarais, kad prie naujagimio pristato laumės su linkėjimais ir dovanomis, tai aną kartą galėjo įvykti taip. Ne, ką sakau galėjo — tai buvo tikrai, kad prie vieno berniuko buvo pasiūta jauna, niekada tokiam žygyje nebuvus, laumė. O, ji buvo visai jauna ir nespėjus pridaryti jokių didelių blogumų — tad į savo pirmų dovanų krepšį, ji niekam nesisakius, sudėjo kelių naujagimių krauti.

— Žiūrėk, — juokėsi ji, — aš tau atnešiu tokį pasižiūrėjimą, kad dėl jo daugelis mergalių kada nors žiopsos be reikalo į mėnui ir nebaigs galvoti apie tave. O tavo akys bus tamsios, kaip rusvas vynas. Ir šypsena aš tau parinkau pačią gražiąją, tokią, kuri tarytum pražysta staiga — ji nusteina ir pagautu kiekvieną. Palauk, aš dar pridėsiu, kad tau nedaug kabėtų, bet visi žodžiai būtų svarūs. Ką dar? O, tu turi būti darbštus, ir atnešiu tiek gabumų, kiek gali išsistiekti viename žmoguje? Ką dar.

Ji stačiai negalėjo baigti krauti krepšelių, taip ji užsimanė būti pati geriausioji naujagimio globėja, ir vis jai atrodė, jog dovanų permaža.

— Argi tu neturėsi geriausios širdies? — pasakė ji, — ir tik tuomet jai atrodė, kad jau baigta ir gali eiti. Iš tikrųjų, daugiau delsti ir negalėjo: juk turėjo būti nutykota, kad namuose užmigti motina ir visi kiti ir tik tai, kuris dabar buvo atėjęs į žemę, budėtų, ir ji jam vienam įteiktų savo dovanas.

Ir taipgi netrumpas kelias laukė jos: į aną, netoli miestelio esantį kaimą jai reikėjo perėti pievą, laukus, didelę mišką — ir tuomet vėl tęsėsi laukai, kol patekai į reikiama sodybą.

(Bus pabaiga)

Rodos, kalbėjome, kad laumė buvo jauna? Ir daili, tikrai. Ir truputį vėjo padauza: ji taip ilgai šukavosi savo plaukus, kad ir vėl nemažai užgaiso. Ji žinojo, kad nesutiks jokių naktigonėn išėjusio bernio, nei migloje išgąsdins žirgą girdantį ūkininko sūnų, kas galėjo matyti jos palaidas kasas lapkrčio viduryje? Bet ji buvo koketė ir puošnė taip, tarytum ėjo prie upės skalbti ir dainuoti.

Na, pagaliau ir tai buvo užbaigta, ji užsinerė ant rankos dovanų krepšelių ir iškeliavo. Kol dar ėjo per sau priprastą pievą — pusė bėdos — truputį žvaigėsi ir sonus, bet nieko — tačiau, kai įžengė į mišką — ji visai pamiršo, ko siūsta. Šeni lapai šnerėjo po jos lengvais žingsniais, o ji galvojo apie vasarą, ir šita buvo jai sugrįžusi. Jos kojas šiek tiek gelė nuo pirmų rudens šalnų, bet ji galvojo, kad brenna per žiedus. Ir štai — ji prisimena — šioje vietoje buvo paklaidinusi jaunos uogautojus: ji ūkavo ir į jos balsą ėjo jie linksni ir nerūpestingi. O tenai, va, ji sutiko kadaisė seną eiguilį, ir tas ilgai sėdėjo be reikalo ant kelmo, nežinodamas, kodėl jam atrodo, kad girdi skardų suokiantį juoką, ir jo mintys buvo pasidariusios jaunos ir smagios.

Šitai ji brido per savo atsiminimus, ir dėlei to jai buvo nesaita ir ji nejuoto, kaip vėjas drasko jos plačią skara. Bet, išėjus iš miško, ji visai sustyro, ir kol priėjo sodybą, manė, kad ją mirtinai supūs vėjas, ir ji baisiai pradžiugo pakliuvusi po pastogę. Ji pasistiepė ant pirštų galų ir žiūrėjo pro langą — ji priplojo sau nosį į langą: dar niekada jai neprisiėjo būti prie žmogaus namų ir ji neturėjo supratimo apie daugelį dalykų. Taip, ji žiūrėjo labai atidžiai ir ji regėjo, jog visur yra be galo tylu, ir ji matė mažąjį, gultinį plačioje lovoje šalia miegančios motinos — pats tikrasis laikas jai eiti į vidų. Ji jau taikstėsi prie durų ir tuo akimomu netyčia palietė rankomis savo krepšelį — ir aiktelėjo: jis buvo tuščias. Visiškai, iki pat dugno, jį kurį atsiremė jos pirštai.

LIETUVIŲ LAUDIES MUZIKOS INSTRUMENTAI

III. SKUDUČIAI

Skudučiai nėra taip susiję su tradicijomis, kaip kanklės ir trimital, bet vis tik yra griežimo būdu lygretūs trimitalo muzikal, nes ir griežiamieji veikalai didžioje yra tie patys.

Tautosakoje apie skudučius mažiau randame medžiagos, negu apie kanklę ir trimitalus. Gana būdingas vienas padavimas, užrašytas yra K. J. Skruodžio "Tautosakoje" apie Rusnės žvejus. Pvz., du Rusnės žvejai sugavo jūroje skaisčią mergaitę, marių jūru deivę Visargę... Vienas žvejų norėjęs ją vesti... Salies valdovas ją paveržė nuo jo... Tam žvejui liepė atnešti aukso žuvelę, gyvybės vandens ir gyvybės žolės, kitaip jis ji nužudys... Tą visą gauti patarimus davė Romuvos vaidilios... Duoda jie Anikiui (žvejui) geltonųjų grūdėlių žuvytelę sugauti, o stebuklingą skudučių, kelta, vėzdą gyvybės vandeniui ir žolę rasti...

Nors skudučiai savo didumu patogūs nešioti, bet senovės karuose kažkodėl neįtikinamai žinoti, kad jie būtų buvę vartojami.

Savo švaidza sustatyti krūvoje skudučiai primena visiškai graikų Pano fleitą, reikią, siekia labai gilios senovės.

Panašius skudučius užtikame Bolivijoje, Rytų Afrikoje, Ekvadore, Indijoje, pas gruzinus, rusus, lenkus. Tokiu būdu tas instrumentas yra pas mus iš kur nors atkeliavęs. Kaip pas mus, taip ir pas minėtas tautas, panašų skudučių yra nuo 2 — 12 grupių. Pas vienus sujungiami į vieną ilgą visą dūdelės vienam griežikui (Bolivijoje tri-

mito dydžio dūdos net po 9 grupėje sujungiami vienam griežikui), kitur, nors retai, padalinama po kelias griežikams, o pas mus po vieną, dvi, tik dvi didesnes dūdeles griežia visuomet vienas griežikas.

Teko girdėti plokštelėse tuo instrumentu griežiant: nė viena tauta nieko panašaus negriežia nei muzikos veikaluko turinio, nei ritmo, nei bendrai formos atžvilgiu. Tokiu būdu mūsų skudučiams visiškai skirtingai griežiam, ir bendrai jų muzika skiriasi nuo visų kitų.

Skudučių pavadinimas yra giliau mūsų tautoje įleidęs savo šaknis, negu kanklės ar trimital.

Jie tarmiškai vadinami — skudutis, skurdute, skudas, skurdžiai (daugskaltėje) ir turi nemažai vietovardžių. Žinomi yra kaimai: Skudučiai, Skudai, Skuduniškiai, Skudutiskiai. Taip pat ir pavardžių užtikame: Skudas, Skudauskas, Skudutis. Kaip ten bebūtų, kaip kaimų, taip ir pavardžių fonetiškai saskambis yra artimas muzikos instrumentui skudučiams.

Kad skudučiai yra grynai lietuviškas padaras ir labai senas, sako, kad ir jų — kiekvienos dūdelės — skirtingas pavadinimas. Anot pirmutinio skudučių sudėties išlėjęs šviesumon spaudoje — kun. A. Sabaliauskas — apie Biržus juos šitai vadina: pirmasis skudutis — tititititit, 2 — titititit, 3 — kvepas, 4 — uuntutis, 5 — untytė, 6 laibėsnis — už pirmąjį — pridėtas kaip prie untytės, 7 ir 8 — ukai arba kudukai (drūteji). Rokiškio apskr. vardai skirtingi: 1 — skudutis, 2 — untutis, 3 — tititit, 4 — bilikėlis, 5 — užtartytojas. Kitose apylinkėse dar kitokie vardai, bet jie panašūs vieni į kitus, jie visi grynai lietuviški.

Rašydamas apie trimitalus, suminėju griežiamųjų veikalų vardus, šia proga tenka pažymėti, jog iš suminėtu ten veikalų ypatingai yra skudutininkų mylima Untytė, griežiama šešiais skudučiais, o iškilmingiausias, anot kun. A. Sabaliausko, griežiamas septyniais skudučiais "Septynišose", galima pavadinti tautiškoju maršu. Taip pat: "Intakas", "Eitynė", "Sešiose", "Trijuose", "Penkiagilase", "Padalėtis" ir tt. Lietuviškesnių griežiamųjų dalykų pavadinimų sunku besurasti ir tai tik skud-

dučiams skiriami, o ne bet kokiam instrumentui.

Paties skudučio padarymas irgi nekomplikuotas: klauva dūdelė viename gale, kuris iš žambial nuplautos, kad, pridėjus prie apatinės lūpos, pučiant galėtų duoti balsą ir kiek iš kitos priešingos pusės dūdelė mažiau nusklembta, negu dedamoji pusė prie apatinės lūpos. Tokios dūdelės daromos palaipsniui ilgesnės, kad susidarytų lyg laiptai gretas sustačius ant lygios vietos. Juo ilgesnės dūdelės, tuo stipresnis balsas. Tankiausiai daroma iš uosio, medžio, bet būna skirptos, beržo ir kt. Pagrinde vartojama 5-kių dūdelių grupė, rečiau šešių, su dviem priedais, kur sudaro tankiausiai dorinės graikų gamos pirmuosius, penkis garsus — pentatoniką. Geresnieji skudučių griežikai turi vieną atsarginę, kurią kai kuriuos veikus griežiant pakelčia. Matyti, tas daroma majorinių tonacijų griežimui, kur reikalinga trečias garsas pakauktinti. Dūdelės būna nuo 8 — 20 ar 30 cm ilgio.

Bene tik pirmą kartą skudučiai scenoje pasirodė Rygoje 1905 m., stant operetę "Maldūninkas ir Kaminkrėtis".

Lietuvoje juos teko girdėti minėto kun. Sabaliausko paskaitose. Ir man pačiam kai kur apie Klaipėdą ir Klaipėdoje ne kartą paskaitose prisidavo juos demonstruoti. Į klausytojus darydavo jie savotiško įspūdžio. Ypač sukėlė daug įdomumo studentai lietuviškai Kaune 1930 m. (B. Brazdžionis, St. Paliulis, S. J. Petrušis, J. M. Vaitiekūnas ir A. Vaitiekūnas), kurie griežė ne kartą per radiją, universitetuose ir kitur. Nuo to laiko ir prasidėjo skudučių muzikos tobulinimas Lietuvoje, kur vėliau vienur kitur mokyklose ir skautai eitynėse buvo pradėję vartoti. Jonas Svėdas net vadovėlių skudučiams dirbti ir griežti buvo išleidęs (šia proga tenka pažymėti, jog ir kanklėmis buvo spausdintas vadovėlis Justo Strimaicio ir Pr. Puskunigio parašytas). Vilniuje, kai buvo susiorganizavęs tautinių instrumentų ansamblis, minėti instrumentai (ir dar birbynės) buvo tobulinami, studijuojami ir specialiu meistrių dirbami. Tokiu būdu tautinių instrumentų, seniau liaudyje buvusių ir vėlesniais laikais palėpėse pelėjusių, susidarė didelis orkestras, vėliau dideliu pasisekimu koncertavęs ir užsieniuose.

Mūsų skudučiai nuo seniau buvo žinomi tik muziejuose, Maskvoje, jie tūnojo nuo 18-to amžiaus vidurio. 1795 m. pvz., Daškovskio muziejuje, M. Guthrie savo moksliniame darbe aprašo mūsų skudučius.

Skudučių muzika yra labai maloni, klausant iš tolo, kai vasaros vakarai, aidas neša laukus. Reikia išsiklausyti ir per kalnus, girias, klonius, priprasti prie jų skambesio, tada bus galima pajusti jų grožį. Jų muzika kiekvieną nukelia į senovės laukus, kuomet Lietuvoje osė milžiniškos girios, o jų gyventojai skudučių muzikos garsais, klausėsi vieni kitų. Ta muzika nėra tos rūšies, kuri savo garsu ar atlikimu kutenantį jausmą, bet ji skirta tam, kad primintų mums praeitį.

Visi tie instrumentai, apie kuriuos šioje vietoje kalbėjau, suskambėję drauge, kiekvienam įrodo, kad mūsų tauta jau gilioje senovėje turėjo ne tik barškintamas karkas, lentas, išpuvusį rąstą šmotą; kuriais naudojami patys primityviausi žmonės, bet turėjo sudėtingus ir įdomius instrumentus, kurių šių laikų kultūringos tautos mums labai pavyl. Kas nežino prancūzų tautos muzikos lepmo, o kai jie išgirdo mūsų muzikos instrumentus, nebežinojo, nė kaip gerėtis ir ką sakyti apie mūsų tautos meninę senovės kultūrą.

Baigdamas rašinius apie mūsų liaudies muzikos instrumentus, noriu porą žodžių tarti ir apie to ansamblio vedėją Alfonsą Mikulskį.

Bevartydamas savo muzikologijos archyva, instrumentų skryje bendradarbių tarpe radau ir jaunū. Alf. Mikulskį, kuris yra ir rinkinį atvežęs per 10 įvairių instrumentų iš savo apylinkės su plačiu jų aprašymu. Todėl toks po 24 metų sutapimas yra be galo įdomus. Pasirodo, kad jo darbas yra davęs gerų vaisių. Jie atsispindį jo vadovaujamame ansamblyje, sugebėjusiam sujungti praeitį (instrumentus) su dabartimi (choras) ir iš to padaryti darnų meninį vienetą.

PRIERASAS. Būtų labai malonu, jei skaitytojai, kurie žino ką nors ir turi prisiminti iš senovės apie bent kuri minėtų muzikos instrumentų, juos per redakciją man pristytų. Tuo jie prisidėtų prie mūsų tautos kultūros glesnio pažinimo.

JUOZAS ZILEVICIUS

ŠEŠTADIENI, RUGSĖJO 30 D., 8,30 VAL. VAK.

THE ACADEMY OF MUSIC

Broad ir Locust St., Philadelphia, Pa.

Bilietų kainos: \$5.20, \$3.90, \$3.25, \$2.60, \$1.95, \$1.30 (įskaitant Fed. Tax 20% ir City Tax 10%).

WCB Atstovybė Philadelphiaj, c/o Liberty Federal Savings & Loan Association, 204 North Broad St., Philadelphia, Pa.

Rittenhouse 6-7727

SEKMADIENI, SPALIO 1D., 5,30 VAL. PO PIETŲ

CARNEGIE HALL

57th St. ir 7th Avenue, New York City

Bilietų kainos: \$3.60, \$2.40, \$1.80, \$1.20, \$0.90. Pirmos eilės ložės (8 vietos) po \$9.60 ir \$6.00. Antros eilės ložės (8 vietos) po \$3.60 ir \$2.40 (įskaitant Federal Tax 20%).

WCB Artists & Concert Management

Galvin Bldg., Room 210, 236 W. 55th St., New York, N. Y. Judson 2-2569.

LIET. TEATRO AMERIKOJ PAREISKIMAS

Lietuvių teatras Išeivijoje kuriasi išimtinėmis sąlygomis — be žiūrovų masės, neremiamas materialiai, svetimos kalbos krašte. Tačiau šis teatras turi vieną didelį pranašumą prieš tėvynėje likusį: jis gali ir savo išskirtinėje padėtyje privalo kūnyti scenoje visų pirma laisvąjį lietuvių dramaturgiją, užniaužią Lietuvioje. Taip pat jam atdaras visą didelį vakarų pasaulio teatrinių lobynas, užgintas kraštams anapus "geležinės uždangos". Šiems uždaviniams atlikti reikia ne tik didelio sąmoningumo, darbo ir pasivertimo, bet ir vienybės; reikia sutelktų jėgų.

Tatai suprastami, Chicagoje susitelkę aktorai nusprendė sutelkti savo jėgas ir įkurti centrinį Išeivijos teatrą, kviesdami į jį visus dar tebeišblaškytus šiame krašte aktorius bei kitus teatro darbininkus į bendrą darbą. Lietuvių Teatrui Amerikoje pagrindą padėjo 1950 m. lėpos 30 d. Chicagoje įvykęs aktorų susirinkimas, kuriame dalyvaavo daugumas Lietuvių Teatro ir Lietuvių Teatro "Atžalyno" kolektyvų narių ir keli kiti aktorai — viso 28 asmenys. Vienu balsu buvo priimtas pasiūlymas susijungti, aptarti principiniai ir vidaus tvarkos klausimai, išrinkta 3 asmenų valdyba ir tt. Susirinkimas vieninai pasisakė už aukštesnio meninio lygio spektaklius, už stiprų lietuviškąjį ir verstinį repertuarą, už reika-

lą centralizuoti ir iš čia spinduliuoti teatro veiklą po visą lietuviškąją Ameriką.

Lietuvių Teatras Amerikoje kviečia visus dar neprisijungusius ir šiame krašte gyvenančius teatro žmones, menininkus ir techninius specialistus, telktis ir savo darbu stiprinti šį branduolį. Tik vi-pajėgom susitelkus, Lietuvių som stipriausiom mūsų teatro Teatras Amerikoje tikrai ir

pinai galės atlikti savo meninius ir tautinius uždavinius.

Lietuvių Teatras Amerikoje kreipiasi taip pat į visuomenę, kurios siekiama reikšmingas jį nori būti, prašydamas įvertinti šio darbo svarbą ir visomis išgalėmis jį paremti.

LIETUVIŲ TEATRAS AMERIKOJE:

J. Blekaitis, P. Mačys, A. Rūkas, A. Škėma, G. Velička

KULTŪRINĖS

Windsofo herzogas, kurio pristatymus neseniai dideliu susidomėjimu spausdino viso pasaulio didžioji spauda, pareiškė, kad, pabalgęs juos, daugiau nieko neberašysias.

"Pirmasis nusikaltimas" (Der Apfel ist ab) vokiečių pokarinės gamybos filma, dėl kurios savo metu Augsburgėje tarp režisieriaus ir katalikų dvasiškių buvo kilę ginčai, dabar pradėta rodyti New Yorko kinoteatruose.

Oksana Kosenkina, prieš dvejus metus, bėgdama nuo komunistų teroro, išsokusi iš rusų pasivertinys 3 aukšto, dabar rašo romaną apie Staliną, pavadinusi jį "Raudo-nuoju vėliu".

100 metų šiemet auknka nuo žymaus prancūzų romanų rašytojo Honore Balzac mirties.

AKTUALIJOS

Ezio Pinza, žymus filmų aktorius ir dainininkas, Californijoje sukan filmą, nukritę nuo arklio ir smarkiai susižeidę.

Prezidento Rooseveltto vardo teatrą vietoje paminklo Washingtono siūlo pastatyti kongresmonas Klejn, kuris tam reikalui Kongresne reikalaušias 5 mil. dolerių.

400 metų sukaktį nuo savo įsikūrimo šiemet mini Suomijos sostinė Helsinkis.

Tarptautinis proistorikų kongresas prasidėjo Mainze, Vokietijoje. Dalyvauja visos Europos mokslininkai. Šalia Europos proistorės klausimų, lygiagrečiai aptariami naujieji proistorės tyrinėjimai Egipte, Kinijoje, Oriento ir kt.

Motery Pasaulis

'NYLO DUKTERYS' IR BEIRUTO GRAŽUOLĖS KOVOJA UŽ TEISES

Kiekvienas asilas, kuriam Alachas suteikė gyvybę, turi daugiau teisių už mahometonų moterį

Gausūs memorandumai, skirti arabų karaliams ir vyriausybėms, spaudos priėmimai su arbatą ir ugningomis kalbomis, deka, nieko nepadėjo. Karalius Farukas, išgirdęs moterų prašymą duoti joms balsavimo teises ir bendrai lygias teises su vyrais, tik ironiškai nusišypsojo.

"Kiekvienas asilas, kuriam Alachas davė gyvybę, turi daugiau teisių už mahometo moterį", — tarė tada Dr. Doria Shafik, "Nylo dukterų" organizacijos pirmininkė, ir Madame Arouna Charawi, Egipto Feministių sąjungos šefė, ir pradėjo kovą.

Savo kovai jos surado paslaptinę ginklą. Jie sėkmingai veikė tarp Nylo ir Eufrato krantų. Moterys paskelbė vedybų streiką. Šį paslaptinį ginklą sugalvojo Beiruto feministės, tiksliau tariant, gražioji Najla Farida, apie kurią sakoma, kad per savaitę ji gaunanti du vedybų pasiūlymus.

Taigi, Najla streikuoja, ir jos gražiosios draugės neatsilieka. Ir visos streiko laudytojos užstraukia jų neapykantą. Po mahometų didžiosios šventės, manoma, šis streikas išsiplės į platų frontą, kuris nuo Teherano eis ligi Maroko. Šio fronto smallagaliai Persijoje yra dvi seserys gražuolės ir šacho giminaitės, o Maroke sultano dukterė princės Laila Ayisha. Šioje, beveik per du kontinentus einančioje kovos linijoje Bagdade stovi visa eilė pažangių studentų. Damaške — 13 moterų organizacijų, kurios net reikalauja moterų kariško apmokymo.

Kairo mieste ypatingai veikia Egipto Feministių Sąjunga ir "Nylo dukterys", kurios ir savo eilę subūrė visas krašto intelektualines moterų pajėgas. Tuo tarpu tik Tripolitaniijoje, Jordanijoje ir Sau-

di Arabijoje, kur šeimoje yra stipri tėvo diktatoriška įtaka, emancipacijos judėjimas nemalio pagrindo po kojomis.

TRUMPĖJA ŠYDAS

Siauromis senamiesčių gatvėmis Teherane, Damaške ir Jeruzalėje šydais prisidengusios glenka žmogystos. Tai mahometų žmonos, kurios neprivalo parodyti nei savo veido, nei kūno linijų. Taip čia vykdoma nuo tų laikų, kai tai Mahometas užrašė Korane.

Bet šiandien jau daugelis Damasko, Aleppo ir Beiruto moterų dėvi elegantiškus Europos pavasario madų kostiumus, prieš skrybėlių prisitaikiusius lengvai permatomą šydą. Jų jau kasmet vis labiau trumpėja ir darosi labiau permatomas.

Dar šviežiai Šveicarijos universitete iškeptas inžinierius mahometas Azar, pamatęs žmonių ir mokslo, jau nesileidžia ir neperka "katės maiše". Nors tėvai ir nesupranta jo, betgi ir nespriešina, kai jis, pirm vesdamas, nori ir merginai be šydo pasižiūrėti nors dvi minutes.

Bet ir jis čia negal papiročio pakeisti. Jis savo būsimos žmonos tėvui turi papilti ant stalo 4,800 Sirijos svarų (apie 2,000 dol.). Šiame krašte vedybų yra savotiškas biznis. Žmonos kaštuoja tarp 200 — 7,000 Sirijos svarų. Tai pareina nuo turtingumo. O dabar iš Haifos pranešama, kad žmonių kainos dar labiau pakilusios. Moslem atstovai jau kreipėsi į tikybos ministrą, prašydami įvesti kainų kontrolę.

HAREMAS PERBRANGUS

Koranas leidžia arabui turėti lygiagrečiai keturias žmonas ir dar apie 40 kitų. Tik paskutiniu metu, gyvenimo sąlygoms sunkėjant, dauguma

haremų atsaisako, nes neturi pakankamai pinigų. Sakoma, kad šiandien Sirijoje tik kas dvilyktasis vyras turi daugiau negu vieną žmoną, o kas keturiasdešimtas — tris. Kl- taip yra Jordane ir Saudi Arabijoje. Čia dar kas ketvirtas vyras turi daugiau nei vieną žmoną.

Nors vyrui ir leidžiama daug žmonių turėti, bet tie patys įstatymai iš jo reikalauja ir jų globos. Kiekvieną moteris turi teisę turėti papuošalų ir bent dvi poras aukso auksiniai siūlais batelių. Skrybė (vienai iš tų 4 pagrindinių žmonių) ar mirties atveju, vyras turi palikti pakankamai lėšų jų pragyvenimui.

Užtenka tik dviejų kartų, kad vyras per dieną pasakytų moteriai: "Būtu geriau, jei tu sugrįžtumel į savo tėvo namus", kad ivyktų skrybys, bet, deja, dabar po to pirmojo pasakymo turi sekti ir antras: "Jei tu ir tikrai norėdum išėiti, man Alachas nedavė tiek daug pinigų, kad aš galėčiau sau tokį likusą leisti".

MOTERYS — NE TIK VAIKŲ GIMDYMO MASINOS

Užsienioje moderniasios mokyklų ir universitetų pa- baigusios, pasaulio mačiusios Oriento moterys, pačios gražiausios ir turtingiausios, šiandien skiriasi iš pilkosios moterų masės ir atsistoją jų priekyje. Jos kaskart vis labiau įtikinėja, kad moterys turi siekti mokslo, dautis į įvairias gyvenimo sritis.

"Moterys neprivalo pasilikti ir toliau vaikų gimdymo masinomis ir darbo jautėms; su jomis neprivaloma elgtis taip, kaip su gyvuliais" — protestuoja dr. Dora Shafik Kaire. Ši 30 metų moteris, graži ir elegantiška, rašanti eilėraščius, leidžianti du moterų

laikraščius, karšta kalbėjoja ir Paryžiaus Sorbonos universiteto filosofijos daktarė, yra dviejų vaikų motina. Po vienerių metų diskusijų, ne- vistik nebuvo priimta į Kai- ro universitetą dėstyti. "Stu- dentai į ją daugiau žiūrės, ne- gu mokysis" — atsakė senie- ji profesoriai ir ministrai, galvomis linguodami. Nema- žai Kairo universitetas turi bėdos su studentėmis. Jų kas- met didėja. Ir vis kasmet ma- žiau jų auditorijose su šydu.

Madiha Louxor, kuri, kaip ir visos Oriento moterys, ele- gantiška ir graži, yra pirmoji Egipto teisėja. Galia Tarma- han yra pirmoji žurnalistė, rašanti tik arabų kalba. Na- kila el Nakeeb bus pirmoji moteris Egipto diplomatinėje tarnyboje. Ir taip nepaieina dienos, kad vis kurioje nors srityje neatsirasitų moteris, pirmoji šiame poste.

PATS KORANAS GINA POLIGAMIJĄ

Princės Fawzia, buvusi Per- sijos šacho žmona ir myli- moji karaliaus Faruko sesuo,

yra stipri emancipacijos judė- jimo rėmėja. Ji steigia mote- rų organizacijas, naujas mo- kyklas, vaikų darželius, ilgo- nines ir kt.

Karalienė Farida, su kuria Farukas išsiskyrė todėl, kad ji jam nepagimdė sūnaus, bu- vo paskutinioji karališkosios šeimos atstovė, dar dėvėjusi šydą. Tuo tarpu Fawzia ir Faiza, karaliaus sesers, daž- niau rodo Egipto armijos uniformose, negu moterų dra- bužiuose. Nežiūrint jų moder- numo, jos neina prieš maho- metų šeimos tvarką.

Taipgi pakankamai gudrios yra ir kitos žymiosios krašto moterys, kad jos eitų prieš Koraną, nežiūrint, kad yra haremai. Bet jos moksliskai priėjo gerų rezultatų. Jos pra- dėjo tvirtinti, kad pati svar- bioji Korano vieta apie daug- patystę yra klaidingai aiški- nama. Ten sakoma, kad vyr- ras lygiagrečiai gali turėti iki keturių žmonių, su ta sąlyga, jei jam jos bus lygios. "Nylo dukterys" sako: "Kuris vyras gali įstengti visoms keturioms žmonoms būti lygus?" Taigi, jos aiškina, kad jau ta Kor- ano vieta draudžia haremus ir poligamiją. Šitai dabar skel- biamas per Oriento laikraščius, radiją ir paskaitas. Šitai kar- toja ir tos visos, kurios iš- jungusios į vedybų streiką.

S. K.

Princės Elizabeta susilaukė dukters

Lygiai, kaip prieš 21 mėne- si, taip ir dabar, kai tik bu- žiuo praneša, kad princės Elizabeta ruošiasi gimdyti, bri- tų visuomenė labai karštai laukė žinios. Prie Elizabetos Londono rezidencijos, Claren- ce House, buvo susirinkus tūk- stantinė minia.

Pranešus, kad gimė dukterė, pasipylė sveikinimai ir gėlės motinai ir naujagimėi. Eliza- betos vyras, Edinburgo herzo- gas Pilypas, telefonu šią žinią pranešė karaliui Jurgiui VI, kuris tuo laiku kaip tik daly- vavo Škotijoje medžioklėje. Elizabetos motina, karalienė Elizabeta buvo prie dukters gimdymo metu. Princės se- suo Margareta, kuriai dabar, gimus Elizabetos dukteriai, so- sto ipėdinės galimybės dar labiau sumažėjo, pranešimą sutikusi labai karštai.

Žinia plačiai nuaidėjo visoje Anglijoje ir britų šeimos val- stybėse. Britų laivai ir sau- sumos kariuomenė šią žinią sutiko 41 salve, o tuo metu vy- kusios krikto rungtynės tarp Anglijos ir Vakarų Indijos bu- vo nutrauktos, ir 30,000 minia džiaugėsi princės gimimu.

Naujagimė svėrė 6 svarus, taigi 1 svaru mažiau už sa- vo broliuką princa Charles, kuris dabar gražiai auga ir taip panašus į tėvą, kad sa- koma "nelyginant iš akies tē- vui ištrauktas". Naujai gimusi princės, po savo motinos ir brolio Charles, gimusio prieš 21 mėnesį, yra trečia iš eilės sosto ipėdinė. Puki Elizabetos ir jos sūnaus sveikata nedaug galimybių teuduoda naujai gi- musiajai princerei užimti An- glijos karaliaus sostą. Bet Anglijos istorija rodo, kad nuo normanų karo laiku, 1009 m., iš 39 karalių dvylika jų valdė iš trečios eilės. Eliza- beta pati šią galimybę gavo po to, kai jos tėvo brolis Wind- soro herzogas sosto atsaisakė.

Elizabetos vyras, Edinburgo herzogas Pilypas, šia proga buvo atvykęs iš Viduržemio Jūros, kur šiuo metu stovi jo laivyno fregata, bet ir vėl sku- biai išvyko. Elizabeta da- bar sveiksta ir ieško naujagi- mei vardo. Kadangi apie rug- sėjo 1 d. iš tarnybos sugrįš Pilypas, tai apie tą laiką keti- nama ruošti krikštynas. Bri- tų spauda rašo, kad Elizabeta ketina savo dukterį pati mai- tinti.

Jauna sportininkė

Barbara Anna Boyd yra mū- sų laikraščio skaitytojos Ve- ronikos Jomantienės anūkė, jos dukters ir žento Helen ir Walter Boyd dukterė, gyvenanti su tėvais St. Petersburg, Florida. Ši sportininkė nėra vos ketverių metų amžiaus, bet ji savo nepaprastai gabu- mais plaukiojime jau yra pa- siekusi čempionės laipsnį. Ji tai ne pirmas kartas. Būda- ma vos dvejų metų amžiaus, Barbara Anna Boyd laimėjo mažamečių vliakiojimo lenk- tynes, kurios kasmet įvyksta St. Petersburg, Florida. Apte šią fenomenalią lietuvaite yra plačiai rašę Floridos laikraš- čiai, nes ji pakartotinai laimi plaukiojimo pirmenybes. Šios sportininkės paveikslą mums išteikė Veronika Jomantienė, kuri gyvena New Yorke, bet kiekvieną žiemą vyksta į Flo- ridą pas dukterį ir žentą. Ve- ronikos Jomantienės žentas, sportininkės tėvas, yra žymus finansininkas.

Tik jau tada, kai Napoleo- ną išsuntė į šv. Elenos salą, niekas motinos prieš sūnaus neleido. Negalėjo ji jam nei pinigais, nei suraminimu pa- dėti. Ji kreipėsi visur, į Po- piežių ir karalius. Ji prašė jo ištrėmimą pakeisti kita kuria, sveikesnio klimato sa- la. Ir tai nebuvo leista.

Didysis korsikietis mirė. Bet kartu tai reiškė ir jai mirtį. 1821 metais ji rašė lordui Castlereagh: "Mano sūnus ne- reikalingas jokių pagerimų. Jo vardu supa pakankamai didelį garsą. Bet aš noriu gauti tik jo palaikus. Nuosa- liai nuo pasaulio triukšmo aš savo rankomis vienoje kopy- čioje jam paruošiau vietą. Teisingumo ir žmoniškumo vardu prašau neatmesti mano prašymo. Gražinkite man ma- no sūnų, Napoleoną, aš sky- riau pasauliui ir Prancūzijai".

Deja, ji šio džiaugsmo nesu- silaukė. Tik po 20 metų Na- poleono palaikai buvo atga- bentį ir Prancūziją. Sulaukusi 86 metų amžiaus, mažame kambaryje Romoje, apakusi, ji baigė savo dienas. R. K.

Jan 9 metal, kai visi klanso
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"
radijo valandų,
kurios yra transliuojamos ištadieniai nuo 4,45 iki 5,30 va-
landos iš stoties WEVD (1130 klc. — 5000 W).
Direktorius Jokūbas J. Stukas, 1264 White St., Hillside,
N. J. Tel. WAverly 6-3325.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA
JUOZAS GINKUS, VEDEJAS
SESTADIENIAIS, NUO 2 IKI 3 VAL. PP.
IS WWRL, 5000 kcl.
495 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: Evergreen 4-9293

PHILIP BENDER
AVALINĖS KRAUTUVĖ
Mūsų krautuvėje galima gauti batų,
tinkamų visiems keturiems metų sezonams.
Lietuviams ypač gerai žinoma
mūsų avalinės kokybė.
245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: EV. 7-2043

A. NOVITZKIE
BARAS RESTORANAS SALE
Salė pramogoms vestuvėms ir susirinkimams
59-63 56th RD., MASPETH, L. I., N. Y.
Telefonas DA 6-7460

Telefonas: Evergreen 7-7411
KLEEN KOL COAL CO.
LISAUSKO ANGLIŲ KOMPANIJA
Anglys, Coke ir Aliejus
496 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
Gyvenamoji vieta:
53-82 72nd Pl. Tel.: HA 6-8406 Maspeth, N. Y.
Telefonuoti po 5 val. vakarais

J. KUMPIKO
ELEKTRO MOTORŲ DIRBUVEJE
Taisomi elektro motorai, ventiliatoriai, kirpimo bei skutimo
mašinos, skalbimo mašinos, dulkių surbliai ir kitoki
dalykai.
GARANTUOTAS IR GREITAS PATARNAVIMAS.
105 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Evergreen 7-1423

SUTVARKOMI BIZNIO TAKSAI
Mes sutvarkome įvairių rūšių bei juridikčių taksus: fe-
deralinius, valstybinius, municipalinius Jungtinėse Valsty-
bėse ir užsienyje.
Adv. St. P. Zubavičius, kuris turi teisės praktikuoti bet
kuriam Jungtinių Amerikos Valstybių teisme, tvarko kny-
gas bei rekordus pavieniams biznieriams, partneriams ir
korporacijoms.
Patarnavimai atliekami ir laiškais. Be to, daromi asmeni-
ki vizitai bet kuriose biznio įstaigose čia ir užsienyje.
Prašoma kreiptis angliškai ar lietuviškai, o aš suteiksiu
sąžiningą patarnavimą.
STANLEY P. ZUBAWICZ (Zubavičius)
111 Ainslie Street, Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EV. 4-3049

STANDARD FEDERAL SAVINGS and Loan Association of Baltimore City
Metinis dividendas 3%
Kiekvienas indėlis apdraustas federalinės
valdžios apdrauda iki \$5000.00.
684 Washington Blvd. Baltimore, 30, Md.

1860 90th ANNIVERSARY 1950
Latest Quarterly Interest-Dividend 2% Credited and Compounded Quarterly
A YEAR
Interest starts from the first of every month on sums from \$25. to \$7,500 plus dividends
Deposits made on or before January 10, April 5, July 10, and October 5 will draw interest from the first of such months if left to the end of a quarterly dividend period.
★ ★ ★ ★ ★
THE Kings County SAVINGS BANK
135 BROADWAY at BEDFORD AVE
539 Eastern Parkway at Nostrand Ave.
BROOKLYN, N. Y.
Member Federal Deposit Insurance Corporation

TAIP BRENDO POLITINIAI ĮVYKIAI KOREJOJE

Korėjos pusiausios netolima istorija rodo, kad jai neretai teko valdytojus keisti. Geografinė padėtis vienodal vilioja kaimynus iš sausumos ir iš vandenyno. Šiandien čia susiduria JAV ir Sovietų Rusijos politikos natūralūs stekimai. Ir karas, kuris išsirutuliojo prieš aštuonias savaites, yra tėsins visų nesutikimų, prasidėjusių prieš 5 m. Kada 1945 m. pabaigoje amerikiečiai atvyko į Seoul perimti pietinės Korėjos ir ją administruoti (iki 38 paralelės), rado prastą palikimą. Rusijos komunistai, kurie pirmieji buvo į kraštą okupavę, jį pakankamai nuslaubė. Amerikiečiai buvo iš pirmų dienų į sunkumus įpainioti.

„LAIKINĖ VALDŽIA“

Tepraslinkus dviem dienom nuo amerikiečių dalinių atvykimo į Seoul, ten suvažiavo apie 1500 „igaliojusių“, išrinktų taip vadinamą „liaudies komitetų“. Jie sudarė laikiną valdžią ir reikalavo visoje Korėjoje rinkimų į šalies parlamentą. Amerikiečiai stovėjo prieš aiškiai Sovietų Rusijai ištikimą valdžią. Praėjo nemaža laiko, iki amerikiečiai ryžosi tai iškviečiuoti. Provincijos ir miestų komitetai, tiksliai, komunizmo agitacijos lizdai, buvo uždaryti tik 1946 m. pabaigoje. Tai pirmas amerikiečių veiksmas, padarytas P. Korėjoje išsivaduoti iš nepaženčiamos būklės.

RUSAI NUALINO VISĄ KOREJĄ

Tačiau tuo dar nebuvo iš rusų paveržta iniciatyva. Rusai rėmė „igaliojusių valdžią“ ir reikalavo „laisvų rinkimų“ visoje Korėjoje. Per tą laiką šiaurės Korėjoje rusai gyvendino sovietiską tvarką, nusavino, suvalstybino nuosavybės ir žemės reformą pravedė. Prisiminus, kad Korėjoje du trečdaliai žemės priklausė didikams, tai žemės reformos pravedimas, nors ir sovietiškas, nepaliko be įtakos ir Pietų Korėjoje. Bet ir taip jau defenzyvoje esantiems amerikiečiams 1946 m. pabaigoje ir 1947 m. pradžioje buvo suduotas naujas smūgis, kada sovietai paskelbė šiaurės Korėjoje rinkimus. Korėjos istorijoje tai buvo pirmieji rinkimai. Netrukus po to sovietai pasiūlė JAV ištraukti iš Korėjos rusų ir amerikiečių kariuomenę.

KORĖJOS REIKALAI JT

Amerikiečiai prieš komunistų spaudimą gynėsi labai lėtai. Pirmiausia buvo mėgintas Korėjos likimas tvarkyti sutartimis. Tik po dvejų septynių metų amerikiečiai pradėjo ir dėl Korėjos politinę ofenzivą. Rusų pasiūlymas ištraukti abiejų pusių kariuomenės igulas iš Korėjos nebuvo Washingtonui staigmena. Čia buvo aišku, kad Pietų Korėja, jei JAV dalinai išsikelty, taps tuojau kaimyno auka. Taigi JAV pradėjo Korėjos klausimą tvarkyti per JT. Bet ir čia ne su pažymėtinu pasisekimu. JT išrinko Korėjos klausimui spręsti komi-

stą, tačiau jos darbas iš anksto buvo pasmerktas nepasisekimui, nes rusai JT komisijos nepripažino. Vis dėlto JT komisija pravedė parlamento rinkimus, bent tose vietose, kur galėjo laisvai lankytis. Į sovietų kontroliuojamą šiaurės zoną buvo uždrausta komisiškai lankytis.

Tuo būdu Pietų Korėja turėjo susilaukti savo parlamento. Bet ir vėl amerikiečiams užbėgo už akių rusai. Šiaurės Korėjos sostinėje Pjoenjange susirinkę 56 politinių grupių atstovai pareiškė protestą prieš JT nutarimą ir paskelbė visuotinius rinkimus į krašto parlamentą. Rinkimai, žinoma, pasiekė sovietiskas pasekmes — šiaurės Korėjoje 99,97% balsuotojų ir Pietų Korėjoje 77,5%, nepaisant amerikiečių prietaravimo.

Suprantama, po tokių rinkimų šiaurės Korėjos išrinktoji atstovybė pasiskelbė visos Korėjos parlamentu. Faktiškai jo sudėtį sudarė 2/3 šiauriečių. Anot Maskvos, tai buvo — „Korėjos liaudies aiškų pasisakymas“.

ŪKINIS SPAUDIMAS

Šalia šio parlamento sostinės Seoul vyriausybės padėtis kada sovietų kariuomenės daliniai evakuavo šiaurės Korėją, palikdami jai „visos Korėjos parlamentą“ ir gerai apginkluotą kariuomenę. Įvykių pralengkė, ir amerikiečiai pradėjo paskubomis Pietų Korėjos organizuoti kariuomenę. Kariuomenės paskirtis, apie 120,000 vyrų (šiaurinė turėjo apie 150,000) apginti šalį nuo galimo šiauriečių puolimo. Deja, nuo spėjus Pietų Korėjos kariuomenę suorganizuoti, amerikiečiai savo dalinius iš

krašto atitraukė. Jie buvo spaudžiami taip apsispręsti, nes krašto opinija būvusi nepalanki. Tuomet šiaurės Korėja pradėjo pietiečių pirmiausia ūkiškai spausti ir boikotuoti. Nueita taip toli, kad upės tekančios į pietus ir labai reikalingos didelių plotų drėkinimui, buvo užtventkos ir jų vagos kita kryptimi nukreiptos. Ūkinė padėtis P. Korėjoje staiga pablogėjo. Amerikiečiai padėčiai geibėti kas metal išleido 100 mil. dol. Šia pagalba kraštą pradėjo nuo 1948 m. atsigausti, o šiais metais pradėjo vėl ryžius eksportuoti.

Be to, pietiečiai ruošėsi krašte ir kitų naudingų reformų praveisti. Pietų Korėja su 20 milijonų gyventojų paskutiniu metu turėjo apie 4 mil. nedirbančių. Taigi ir pietiečių valdžiai žemės reforma buvo aktuali. Tam planui amerikiečiai pritarė.

JAV APSISPRENDIMAS

Deja, Pietų Korėjos atsistatymas buvo aštrus rakštis šiaurės valdovams. Be to, jiems reikėjo nepraleisti progos visą Korėją užvaldyti. Gal būtų, birželio mėnesio paskutinis sekmadienis ir buvo tas laikas „numokusių valsių“ nusikinti. Tai įvyko tuo laiku, kada Seoule naujai išrinktasis parlamentas turėjo pradėti savo darbą. Deja, jis nespėjo jau posėdžiauti, nes užpuoliko tapo iš Seoul išvytas.

Taigi komunistų politika pasiekė čia pačių viršūnių. Bet ryšium su tuo išliko rimtas reikalas apsispręsti ir JAV, kurios savo apsisprendimu ginti Pietų Korėjos respubliką žengė pirmą žingsnį pasaulio politikos pusiausvyrai atstatyti.

ISTRĖMĖ „LIT. GAZETA“ ATSTOVĄ

Laikraščiuose skaitome, kad satelinės valstybės mažina amerikiečių ir anglų pasiuntinybių personalo skaičių, liepia sumažinti ar uždaryti informacinius biurus, bet kad patys bolshevikai pareikalautų atsaukti savo plačiosios tėvynės korespondentą iš Latvijos, tai iš pradžių atrodo net neįtikėtina. Bet š. m. gegužės 4 d. SSSR rašytojų organe „Literaturnaja Gazeta“ tas faktas labai vaizdžiai aprašomas. Latvijos OK komunistų partijos sekretorius A. Peļše straipsnyje „Kaip partinė tarptautinė Latvijos organizacija nutarė užgniaužti kritiką“ tą įvykį šiaip aprašo.

Iš pradžių giriamasi, kad pokariname laikotarpyje tarptautinė Latvijos respublika, padedama broliškųjų sąjunginių respublikų, pirmoje eilėje didžiosios rusų tautos, pasiekusi didelių laimėjimų pramonėje. Jau, esą, pamirštami tie laikai, kada prieštarbinė Latvija būvusi atsilikusi žemės ūkio šalis. Žemės ūkyje įvykė daug permainų ir 1949 m. esmėje jau įvykdytas žemės sukoltyvinimas. Respublikos bolshevikai nesitenkina pasiektais laimėjimais, bet aštriu kritikos ir savikritikos ginklu stengiamasi atidengti ir taisyti pasitaikančius trūkumus. Stambių trūkumų esą ir tarybinės Latvijos rašytojų sąjungos darbe. Tačiau partinė sąjungos organizacija nėjusi koja kojon su visais respublikos bolshevikais ir išsiplėtę antipartinį santykių kritikoje.

Kai laikraščiuose „Sovetskaja Latvija“ ir „Literaturnaja Gazeta“ pasirodžiusi kritika ryšium su respublikos rašytojų suvažiavimu, kuriame buvo svarstomi SSSR rašytojų sąjungos XIII plenumo nutarimai, partinė tarybinė Latvijos rašytojų sąjungos organizacija nutarusi išsiaišyti i tai dalyką. Vietoj atsizveletti i kritiko balsą, padarviti iš to atitinkamas išvadas ir pašalinti atidengtus trūkumus, partinis susirinkimas nujėjo kritikos užgniaužimo keliu ir nutylėjo rimtus sąjungos veiklos trūkumus. Ji suruošusi tikra teisma „Literaturnaja Gazeta“ korespondentui, anklauzinę jį, iš kur jis buvo gavęs informacijų ir pasauliu padarė žiaurų „sprendimą“ — pareikalauti atsaukti kores-

pondentą iš respublikos...

Tai esąs vienintelis atvejis, kada partinė organizacija griebsi kritikos užgniaužimo vaidmens. I tą įvykį reagojo „Pravda“. Latvijos komunistų partijos centro komitetas padaręs atitinkamas išvadas, paketęs neteisingą partinės rašytojų sąjungos organizacijos nutarimą ir pašalino („snial“ — nuėmė) jos sekretorių E. Feldman. Taip pat išpėtas rašytojų sąjungos pirmininkas A. Upičis ir komunistų partijos ck instruktorius drg. Bendiks.

Toliau kritikuojama „Latvijos rašytojų sąjunga, kad partinė darbas joje nusilpęs, kad nesirūpinama idėjinu — politiniu narių auklėjimu, kad tolydžiai nykęs ryšys su gyvenimu, draugiški ir šeimyniniai santykiai emę viršų prieš bolsėvikinį principiskumą. Gale išpėjama, kad sąjunga turinti rimtai persitvarkyti, pakelti atsakomybės jausmą tautinės literatūros išvystyme, iš pagrindų pakeisti santykių su kritika ir tt.

Lit. Gaz. 1950.V.4, Nr. 36

Diktatorių istorija

Neseniai šioje vietoje buvo rašyta apie didžiausio šių dienų diktatorių ir tirono — Stalino horoskopą. Buvo pasakyta, kad 1952 m. jo žvaigždės jam rodo blogus metus. Gaili būti, kad jis tada mirs. Bet, jei jis ir šiais metais ar kitais mirty, vistiek diktatorių istorijoje jis bus vienas tu, kurie ilgiausiai išsilaikė. Jis jau valdo 26 metus.

Paprastai sakoma, kad diktatoriai tebesiautėja vidutiniškai 20 metų ir jų viešpatavimas prasideda 45-ais jų gyvenimo amžiaus metais ir baigiasi 60-aisiais.

Diktatorių istorijoje užtikiname, kad Meksikos diktatorių Porfirio Diazas valdė 35 metus ir, 81 metų sulaukęs, buvo išvytas iš krašto. Hitleris valdė 12 metų ir 56 metų amžiaus nusizūdė. Musolinis valdė 21 metus ir 61 metų buvo pakartas. Čankaiškas valdė 21 ir 61 metų amžiaus išvytas iš Kinijos. Gen. Franco valdo 11 metų, šiuo metu turėdamas 57 metus. Napoleonas valdė taip pat 11 metų ir mirė ištremime, susilaukęs 52 metų amžiaus. Pilsudskis valdė 9 metus ir mirė 67 metų amžiaus.

THE HALF SHELL

P. Janus ir G. Shlakis, Sav.

Įvairiausi gėrimai ir valgiai.

ROUTE 27-A, ISLIP, L. I., N. Y. Bay Shore 2996.

SCHOLES BAKING, Inc.

LIETUVIŠKA DUONA—GERIAUSIA DUONA

V. LUKAS, vedėjas

Mes kepame visokias duonas ir pyragus vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilimams. Visus užsakymus mes išpildome kokybiausiai. 532 Grand St. Brooklyn, N. Y. Tel. Evergreen 4-8802

J. M. BUYAŪSKAS

Laidotuvių Direktorius

Naujai pastatytame name moderniškai įrengta koplyčia.

Patarnauja ir kitiems New Jersey miestams.

24 Davis Ave. Kearny, N. J.

Tel.: Kearny 2-2588

AERIDEN MONUMENTAL WORKS

STATOME PAMINKLUS KAPINĖSE

JOHN MCGINNIS, Sav.

65-39 Grand Avenue, Maspeth, N. Y.

Prie M. Olivet Kapinių arba

Fresh Meadow Rd. ir N. Hempstead Turnpike Flushing, N. Y.

Prie St. Mary's Kapinių

Telefonai DAVENPORT 6-0750 FLUSHING 7-9248

KORĖJINĖS ĮVAIRENYBĖS

RAIDĖS, bet nepaveikslai, kaip Kinijoje ir Japonijoje, sudaro „Korėjos“ raštą, kurio alfabetas susideda iš 23 balsių ir 19 priebalsių.

GELEZINKELIAI čia įvesti tik nuo 1900 metų. Pirmoji linija Seoul — Chemulpo buvo 42 km ilgio.

DIDIKAI Korėjos karalių laikais nebuvo imami kariuomenėn. Prieš krašto sueuropinimą, spalvotus drabužius dėdėdavo tik jie. Kitiems buvo leidžiami tik balti.

ASUTINĖ SKRYBELES dar ir dabar čia laikomos kilmingųjų galvos dangove. Pagal seną paprotį jas dėvi tik seimoms galva. Našlai dėvi baltas, o kiti — juodas.

UZMERKTOMIS AKIMIS per savo vestuves turėdavo būti korėjietės. Jos prieš tai nepažindavo savo sužadėtinio. Tik po dvejų dienų nuo sužadėtuvių joms buvo leidžiama jį pamatyti.

TIK VALANDĄ prieš saulės nusileidimą kilmingosios korėjietės pasirodydavo gatvėse. Kitomis valandomis joms buvo draudžiama išeiti iš namų.

LIGI 60 METŲ amžiaus Korėjos moterims anksčiau bu-

vo draudžiama rūkyti. O rūkoma tada buvo iš metrų ilgio pyrklių.

KENTĖJIMAS IR kito toleravimas yra pagrįdinės. Ryty Azijoje žinomas, korėjietiško savybės. Sakoma, kad šioje srityje vienas korėjietis prilygsta 10 japonų.

KIMC, daržovės, kurios užraugiamos, idėjus žuvų, yra populiariausias korėjietiško prieskonis.

PIRMASIS Korėjos susitikimas su Vakarų pasauliu įvyko 1654 m., kada i Quelpart saia, pietiniame krante atplaukė olandų jūreiviai.

TRYS PROSENAI, Tankuma, jo tėvas ir senelis, kurie apie 2,300 metų prieš Kristų buvo atsistę iš dangaus ir isteigė Korėjos valstypbę, yra ir pačios seniausios tikybos, tankumizmo, įkūrėjai.

NI-TAIJO, paprastas karys, buvo paskutinisios valdovų dinastijos prosenelis, užėmęs sostą ir 1392 m. Seoule įkūręs valstybės sostinę.

UIHONG buvo paskutinis Korėjos savarankus karalius. 1864 m. jis atėjo į sostą, būdamas 12 metų amžiaus, ir 1907 m. japonų priverstas abdikuoti. Po jo valdės jo sūnus Itak buvo tik bejėgis japonų imperatoriaus vasalas.

OPEROS korėjiečiai ilgai nežinojo. Pirmasis pastatymas čia įvyko 1948 m. Seoule. Tai buvo G. Verdī „La Traviata“.

M. STRIKOLIS

MAISTO KRAUTUVE

253 1/2 E. MAIN STREET

Amsterdam, N. Y.

Tel. 1596

MAISTO KRAUTUVE

J. Jankauskas, Sav.

291 Manjer St.

Brooklyn, N. Y.

EV 4-8579

BAR and GRILL

JOSEPH BALTAITIS, Sav.

Sviežias maistas, įvairūs gėrimai

518 Grand St. Brooklyn, N. Y.

EVERGREEN 4-9407

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street

VALANDOS:
8—10 ryte
1—2 popiet
6—8 vakare
Tel. EVERGREEN 8-9229

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)

499 Grand Street

VALANDOS:
9—12 ryte
2—9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso STAGG 2-0706
Namų — JAMAICA 6-3834

DR. A. PETRIKA

(DANTŲ GYDYTOJAS)

221 So. 4th Street

VALANDOS:
9—12 ryte
1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVERGREEN 7-6868

EDDY'S BAR & GRILL

EDWARDAS PAVILONIS, Sav.

Naujai išdekoruotas restoranas ir salė.

Įvairūs gėrimai, šviežias maistas

LIETUVIŠKA NUOTAIKA

459 GRAND ST.

BROOKLYN 11, N. Y.

Tel.: EV. 4-8698

HELENA'S BEAUTY STUDIO

(Lietuvaitė, Lic. Hair Stylist)

Exclusive Prescription Permanents

136-08 Roosevelt Ave. Flushing, N. Y.

Tel.: FL 9-9487

KINGSLAND INN

Al. J. Grunskis, Sav.

Įvairūs sveikatingi gėrimai.

Sviežias maistas pietums ir kitokiems užkandžiams.

Salė susirinkimams ir šiaip pobūviams

Televizija.

148 Kingsland Ave. Brooklyn 22, N. Y.

Tel. EVERGREEN 4-8918.

A. Povilansko Baras ir Restoranas

SALE ŠEIMYBINĖMS PRAMOGOMS

158 GRAND STREET

Tel. EVERGREEN 4-9737

BROOKLYN, N. Y.

B. J. SCHEGAUS

REAL ESTATE & INSURANCE AGENTAS

Seniausia lietuviška nekilnojamo turto

ir draudimo įstaiga Brooklyne

Visada visiems sąžiningai

patarnaujama.

195 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.

EVERGREEN 7-1241.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA

231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y.

KOPLYCIA LAIDOTUVĖMS

Telefonas, EVERGREEN 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

123 Metropolitan Avenue, Brooklyn, N. Y.

Tel. EVERGREEN 7-4335

Koplyčia Laidotuviams

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MATHEW P. BALLAS, ALB. BALTRONAS-BALTON,

Direktorius, Reikalų Vedėjas

660 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

Tel. STAGG 2-5043 NOTARY PUBLIC

Estate of A. J. VALANTIEJUS

V. R. VALANTIEJUS, Mgr.

GENERAL INSURANCE AGENT

54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.

NOTARY PUBLIC. Tel. NEWTON 9-4464

F. W. SHALINS

(BALINSKAS)

LAIŠNUOTAS GRABORIUS

84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.

Tel. Virginia 7-4499 Koplyčia Laidotuviams

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVICIUS, Direktorius

Telefonas, STAGG 2-4409

Koplyčia Laidotuviams NOTARY PUBLIC

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja

automobilius įvairiems reikalams

V. A. BUDRAITIS

APDRAUDOS AGENTAS

Sąžiningas patarnavimas

8552 102 Street

Richmond Hill, N. Y.

Virginia 9-6773

GEORGE F. RACHUN

Restoranai, barai ir salė

Gerai gėrimai ir šilti valgiai.

MORGAN AVE. ir HARRISON PLACE,

BROOKLYN, N. Y.

Tel. HY 7-9758

New Yorkas ir Apylinkė

Das mūs

Juozas Latinis, JAV kariuomenės atsarginis, atliko dviejų savaičių karinės rikiuotės apmokymą.

Stasys Stankūnas, karo laivyno atsarginis, rugsėjo 1 d. sukiamas privalomam tarnybon.

Violeta ir Jonas Pranckai dviejų savaičių atostogas praleido Pensilvanijos kalnuose ir prie Delaware upės.

E. J. Sneideris atlieka kiekvieną vasarą atostogas praleidžia važinėdami savu automobiliu po įvairias valstybes. Šios vasaros atostogas Sneideris atlieka praleido susipažinę su Ohio valstybe.

Petras Juknys rugpjūčio 8 d., pranešęs Operetės Choro valdybai priežastis, atsisakė iš choro reikalų vedėjo pareigų. P. Juknys choro reikalus tvarkė nuo 1946 metų kovo 10 d.

P. Smagorienė, mūsų skaitytoja iš Maspetro, šiuo metu vieši Miami, Florida, kur gyvena jos sesuo.

M. Paškevičius, prieš 15 mėnesių atvykęs iš Vokietijos lietuvių dalininkas, American Cyanamid Corporation leidžiamam žurnalui Lederle's Bulletin pagaminimo reklamę iliustraciją "Motina ir Kūdikis".

P. Bukšnaitis, J. Ambraziejus ir X. Strumskis praneša, kad rugpjūčio 24 d. 6 val. vakare Povilansko salėje, 158 Grand St., Brooklyne įvyko Lietuvių Prekybos Būto susirinkimas, kuriame konsulas Budrys kalbėjo prekybos reikalais.

G. Strimaitienė, mūsų skaitytoja, išvyko porai savaičių į Chicagą aplankyti savo motinos, seserį ir brolio.

Juozas Ambraziejus pradėjo rašyti savo atsiminimus iš 1905 metų lietuvių organizacijos veiklos.

D. Janulis, mūsų skaitytojas, prieš kelėtą metų su žmona apsigyvenęs Nevados valstybėje, dabar mums rašo, kad jis ten nusipirkęs didelį gyvulių ūkį.

V. Žukauskas, K. Vasiliauskas, Toska Daubaraitė ir Asė Dauguvietytė, buvę Lietuvos valstybinio dramos teatro artistai, ši rudenį Brooklyne ruošiasi pastatyti naują scenos veikalą.

Dr. Budginas slūgsta linkėjimus iš Fort Riley, Kansas, kur jis buvo nulykęs atlikti kariškų pratimus, kaip tauntinės gvardijos karys. Šiandienomis jis grįžta atgal į Chicagą, "į savo senąją darbovietę."

Veiklieji Great Necko lietuviai

GREAT NECK, L. I.
Ypatinai čia pasizymi savo kuklumu, kantrumu ir dideliu taktu bei nenulistam kručpūtomu Vincas Vilkas. Jis mažai kalba, bet mato ir jaučia, ko kam trūksta. Atvykęs susitrenčius aplanko ir padeda, kuo išgalia. Be savo kasdieninių darbų, V. Vilkas randa laiko lietuvišką spaudą paskatinti ir dalyvauti įvairiose organizacijose ir eiti jose atsakingas pareigas.

Aleksandras Vasiliauskas, taip pat visuomenininkas, BALFo ir Vyčių žymus veikėjas. Gimęs Amerikoje, tačiau kalba gražiai lietuviškai. Žinomas kontraktorius P. Vasiliauskas trenčius globoja kaip tikras tėvas. Visuomeninė veikloji jam daug padeda jo darbšti žmona. T. P.

"ŠVIESTO" GEGUŽINĖ

Jaunimo sambūris "Šviesta" rugsėjo 2 d., šeštadienį, Great Necke, Kasmočiaus parke ruošia gegužinę.

Bilietai į šią gegužinę gaunami Atletų Klube arba pas pavienius šviestiečius. Į gegužinę šeštadienį 1 val. iš Brooklyno vyks autobusas. Išvyksta nuo Atletų Klubo, 168 Marcy Ave.

Išrinko BALFo rinkliavos komitetą

Rugpjūčio 20 d. įvyko New Yorko ir apylinkių BALFo susirinkimas, kuriame dalyvavo BALFo skyrių, draugijų bei organizacijų atstovai, visuomenės veikėjai ir šalpos darbu prijauciantieji tautiečiai. Susirinkimą atidarė New Yorko BALFo apskrities pirm. Jonas Brundza, apibūdindamas trumpais žodžiais susirinkimo tikslus. Susirinkimui vesti pirmininku buvo išrinktas Juozas Sagys, o sekretorium Jurgis Klauė. Priešmūsų dienotvarkę, žodį tarė eiląs BALFo pirm. pareižas Juozas Boley, nušviestasdamas reikalą surengti dar šį rudenį New Yorke ir apylinkėse viešą rinkliavą gatvėse ir parinkti aukų mūsų tautiečiams Europoje. Po to dar kalbėjo gen. J. Cernius, pabrėždamas svarbą suorganizuoti gausius rinkimo centrus, pritraukti galimai daugiau rinkėjų, ypač iš jaunimo tarpo. Lietuvaitės su

tautiniais drabužiais turi geresnį pasisekimą aukoms rinkti ir mūsų tautą atstovauti. BALFo išrinktas A. S. Trečiokas pažadėjo New Jersey lietuvių paramą ir bendradarbiavimą, kad "Tag Day" pavyktų. Jis ragino kuo daugiau pritraukti rinkėjų. Nė vienas lietuvis negali atsisakyti nuo šio kilnaus savo tautos reikalams darbo.

Išklauses Nominacijų Komisijos pranešimą, susirinkimas vienbalsiai išrinko "Tag Day" Komitetą ir įgaliojo BALFo Apskrities pirm. J. Brundzą sukviesti pirmąjį posėdį, kuriame Komitetas pasiskirstys pareigoms. Į Komitetą išrinkti patyrę šalpos darbe veikėjai, turį visuomenėje didelį pasitikėjimą.

"Tag Day" komiteto posėdis įvyks rugsėjo 1 d., penktadienį, 8 val. vakaro, BALFo Centro patalpose, 105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Mirė P. Mičiulis, siuvėjų kontraktorius

Rugpjūčio 2 d. 39 valandą ryte Wyckoff Heights ligoninėje, Brooklyne, mirė plačiai žinomas siuvėjų kontraktorius Pijus Mičiulis, gyvenęs 49 Wilson Rd., Walley Stream, L. I. Mirusiojo kūnas pašarvotas šalinsko koplyčioje, 84-02 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y. Laidojamas ši šeštadienį, 10 valandą ryte iš Angelų Karalienės bažnyčios. Vėlonis gillame liūdesyje paliko žmoną Oną, sūnų Edvardą, dukterį Izabelę ir žentą.

Vėlonis, kuris buvo sulaukęs 63 metų amžiaus, yra kilęs iš Tabakių kaimo, Gižų valsčiaus. Į šią šalį atvykęs prieš 40 metų, būdamas jaunas. Pijus Mičiulis buvo vienas tų lietuvių ateivių, kurie Amerikoje neleido laiko veltui. Vėlonis siuvimo pramonėje išbuvo apie 33 metus, ir reikia pasakyti, jis šioje srityje buvo gana sėkmingas. Vėliausiu laiku Pijaus Mičiulio dirbtuvė, kurią jis vedė kartu su sūnum Edvardu, buvo perkelta į naują, patogiai įrengtą vietą, 1245 Broadway, Brooklyne.

Ten pat sūnus Edvardas turi dirbūžių parduotuvę.

Vėlonis buvo ne tik geras biznierių, bet ir sąmoningas lietuvių amerikietis. Būdamas užimtas savo bizniu, vėlonis, betgi, dar raskavo laiko ir sociališkiems reikalams. Tarp kita ko, jis buvo ligametis Vienybės skaitytojas ir nuširdus jos rėmėjas.

Prieš išvykdamas į ligoninę operacijai, vėlonis iki pat galo dirbo ir, apimtai, buvo gyvenimiškai nusiteikęs. Nei jis, nei jo artimieji nesitikėjo, kad miršis ji taip greitai užklups. Deja, po operacijos vėlonis, kurį laiką jautėsi geriau, staiga aktrito ir kasdien silpnėjo, kol pagallau amžinai užmerkė akis.

REIKALINGAS darbininkas restorane. Pageidaujama, kad turėtų bent kiek patyrimo. Atlyginimas ir maistas. Kreiptis: 44 Hudson Ave., Brooklyn. Tel.: MAin 5-9108.

ISNUOMOJAMAS didelis šviesto kambarys su teise naudotis virtuve vienišos moters bute. Adreso reikalau kreiptis į Vienybę.

DeKALB TAVERN
VYNAS, LIKERIAI, ALUS
A. SINUS, sav.
352 Onderdonk Avenue
Brooklyn, N. Y.

Viena gražiausių užiegių
Brooklyne ir apylinkėse
WARWICK INN, Inc.
Edward & Aldona Polk,
Sav.
BARAS IR RESTORANAS
Įvairiausi gėrimai
LIETUVIŠKA NUOTAUKA
2836 FULTON STREET,
Brooklyn 7, N. Y.
Taylor 7-9852

Pijaus Mičiulio asmenyje vietos lietuvių neteko gero tautiečio, o šeima — pavyzdingo vyro ir tėvo.

Tėbūnie lengva jam šios šalies žemėlė. K.

MIRĖ O. GRINIUVIENĖ
Rugpjūčio 19 d. mirė Ona Griniuvienė, sulaukusi 78 metų amžiaus, gyvenusi 229 Barry St., Brooklyne. Palaidota rugpjūčio 23 d., palydinti ją iš Apreiškimo parapijos bažnyčios į Šv. Jono kapus. Palikto vyrą Placidą, sūnų Juozą, du anūkus ir du poanūkius. Laidojo Petras Radzevičius.

NEW YORK RUOŠIASI GYNYBĄ

New Yorko valstybėje ir mieste rimtai susirūpinta: kas darytina, priešui netikėtai ėmus bombarduoti didžiausią pasaulyje didmiestį? Niekas neabejoja, kad geriausias apsigaujimo priemonės negali sulaukyti stipraus ir netikėto smūgio. Todėl, greta grynai kariškų apsigynimo priemonių, valstybės ir miesto istaigos organizuoja civilių evakuacijos, transportacijos ir pirmosios pagalbos priemonių tinklą.

Vyriausuoju civilinės gynybos vadu gubernatorius Dewey paspyrė gen. Lucius Clay, Miesto mēras O'Dwyer iš sociališkiems reikalams. Tarp kita ko, jis buvo ligametis Vienybės skaitytojas ir nuširdus jos rėmėjas.

Vietos spauda nuolat deda straipsnius apie atominių ginklų naudojimo pasekmes ir kaip elgtis puolimo atveju. Požeminių geležinkelio tinklo urvuose galima būtų pabūti, kol gatvėse veiktų radiacija. Yra numatyta, kurią kryptimi įvairių apylinkių gyventojai turi trauktis iš nukentėjusios vietos. Artimiausių miestų gaisrininkai ir ambulansai ruošiami miestui talkinti. Kai kurie įsibaiminę žmonės kasa gilesnius rūsius, kiti supirkinėja degtine.

DAvenport 6-0259
RALPH KRUCH
FOTOGRAFAS
65-23 Grand Avenue
Maspeth, N. Y.

BROADWAY FOOD SHOPPE
Kafeteria ir restoranas
FRANK IROLA, sav.
Gamina ir pristato maistą vestuvėms ir kitokioms pramogoms
139 BROADWAY,
Brooklyn, N. Y.
Tel. EV. 4-9050

ATLETŲ KLUBAS RENGIA ISVYKĄ

Lietuvių Atletų Klubas organizuoja išvyką, kuri bus rugsėjo 3 d. vienoje gražiausių vietų, vadinamų Patrick's Grove, esančių paežerėje. Ši klubo išvyka rengiama autobusais. Autobusai išvyksta 10 val. ryte nuo Atletų Klubo patalpų, 168 Marcy Ave., Brooklyne. Kelionės kaina ten ir atgal \$2.25. Kelionė, priešpiečiai ir pietūs — \$4.50. Dėl bilietų rezervavimo ir kitų informacijų skambinti: EVERgreen 4-8041.

Šioje išvykoje dalyvaus ir Lietuvių Atletų Klubo krepšinio komanda, kuri žada parungtyniauti. Taip pat dalyvaus skautai, kurie dainuos savo tradicines lauko dainas.

Rugpjūčio 27 d., sekmadienį, 12 val. Apreiškimo parapijos patalpose (North 5th ir Havemeyer St., Brooklyn) įvyks New Yorko skautų vyčių draugovės sueiga. Sueigos metu bus aptarti ruošiamo lauko, tolimesnės veiklos ir kt. reikalai.

Norintieji istoti į draugovę skautai vyčiai bei kandidatai, prašomi atvykti į sueigą. Taip pat kviečiami atsilankyti ir apylinkės skautininkai. V. K.

LIETUVIAI LAIMEJO FUTBOLU RUNGTYNES

Rugpjūčio 19 d. lietuvių futbolo komanda buvo išvykusi į North Bergen, N. J., kur sužaidė draugiškas rungtynes su vietos vokiečių klubu. Lietuviai rungtynes laimėjo 5:1 pasekme. Ivarčius pelnė: Sabalius 1, Kalasinskas 2, Gražys 2. Futbolininkus lydėjo komandos vadovas J. Atkocius. K. K.

ATSIŠVEIKINAM, IR EINU TOLIAU. ŽMOGUS, ĮSİKASĖS ŠENAN, KAZKA NĪNUOJA.

— Gerą dieną, — sakau.
— Gera, — atsakė.
— Manau, jautiesi kaip Lietuvoje? — paklausiau.
— Ne, — atsakė.
— Kodėl? — paklausiau.
— Čia netokios varnos!
— Kodėl pasigėdai varnu, ne gegutės? — dar paklausiau.
— Gegutę palikau Brooklyne, užtenka.
— Nesuprantu, — sakau.
— Vėdės? — paklausė.
— Ne, — pamelavau.
— Tai ir nesuprasi, — užbaigė.

Einu toliau. Žmogus, persišvėręs ant palinkusio medžio, ir vaitoja.
— Sergi, — paklausiau.
— Ne, — atsakė.
— Kodėl vaitoji?
— Širdį skauda.
— Kodėl taip varginančiai persišvėręs?
— Pakutavoju už nuodėmes ir keikiu buvusius draugus.
— Ar tiek bioga est padaręs, kad verti save kentėti?
— Taip, daug nusidėjau!
— Kam, — klausiu.
— Lietuvai ir jos žmonėms.
— Kas esi, — gal pasakytum?

MIRĖ A. ANDRUSIONAS
Greenpoint ligoninėje rugpjūčio 17 d. mirė Antanas Andrusionas. Buvo pašarvotas Juozo Garšvos koplyčioje. Gedulingos pamaldas Apreiškimo par. bažnyčioje atliakė kun. N. Pakalnis. Palaidotas šv. Jono kapinėse.

BEDFORD DINER
BAR and GRILL
396-398 Bedford Avenue
Brooklyn, N. Y.

Lietuviai advokatai
JOHN W. ANSELL
15 PARK ROW
NEW YORK CITY
Ofiso tel.: Namų tel.:
WO 2-3497 NE 9-5689

STEP. BRIEDIS, Jr.
197 Havemeyer St.,
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel.: EVERgreen 7-9394

CL. A. VOKET-VOKIETAIS
41-40 74th Street,
JACKSON HEIGHTS, N.Y.
Tel. NEWtown 9-5972

ANT. J. WESLAN
(Viziankas)
6 Court St., Brooklyn, N.Y.
Tel. MAIN 5-1260

KAI VASAROS ATOSTOGŲ IŠTRŪKSTL...

Ar jums patinka atostogauti? Man, sakysiu, ne. Atostogose žmonės lyg ligoninėje, rėplinėjo, lyg periauztais nugarkaukais ar guli kur pavėskė iš žolės. Prienu. Žmogus guli aukštelininkas ir rūko pypke.

— Ką čia veiki? — paklausiau.
— Nieko, — atsakė.
— Sergi? — vėl klausiu.
— Ne.
— Kodėl guli?
— Išluosai.
— Kur pavargai?
— Brooklyne.
— Gal sunku darba dirbti?
— Taip, — atsakė.
— Kokį?
— Prie kriaučių.
— As prie siuvėjų nesu dirbęs, todėl nežinau, ar jų darbas sunkus.

— Labai sunkus, — pridėjo.
— Kodėl nebūni delegatu? — vėl klausiu.
— Nenoriu delegato vietos, — atsakė.

— Kodėl kiti nori?
— Ir jie greit nenorės.
— Kaip tai? — klausiu.

Mums, kriaučiams, jau atsibodo klausytis šmeižtų iš kai kurių kandidatuojančių delegatų. Mes nutarsime nemokėti jiems daugiau kaip 35 dol. algos per savaitę. Taip pertvarkė, pirmiausia pašauksime diodį Joną ir pasakysime jam: tu labai nori delegato darbo, štai, imk.

— Neims, — pastebėjau.
— Turės imti. Juk jis sa-
kėsi norįs kriaučiams gerovės, ne 100 dol. algos.

— Žinote, kad yra žmonių, kurie kalba viena, o galvoja kita, — neva paaiškinau.
— Bala su juo, neims, atsi-
ras kitas, kuris paims. Ir sveikas matysi, tada visi nesulipratinai iš kriaučių tarpo išnyks.

Atsišveikinam, ir einu toliau. Žmogus, įsikasęs šenan, kazka nūnuoja.

— Gerą dieną, — sakau.
— Gera, — atsakė.
— Manau, jautiesi kaip Lietuvoje? — paklausiau.
— Ne, — atsakė.
— Kodėl? — paklausiau.
— Čia netokios varnos!
— Kodėl pasigėdai varnu, ne gegutės? — dar paklausiau.
— Gegutę palikau Brooklyne, užtenka.
— Nesuprantu, — sakau.
— Vėdės? — paklausė.
— Ne, — pamelavau.
— Tai ir nesuprasi, — užbaigė.

Einu toliau. Žmogus, persišvėręs ant palinkusio medžio, ir vaitoja.
— Sergi, — paklausiau.
— Ne, — atsakė.
— Kodėl vaitoji?
— Širdį skauda.
— Kodėl taip varginančiai persišvėręs?
— Pakutavoju už nuodėmes ir keikiu buvusius draugus.
— Ar tiek bioga est padaręs, kad verti save kentėti?
— Taip, daug nusidėjau!
— Kam, — klausiu.
— Lietuvai ir jos žmonėms.
— Kas esi, — gal pasakytum?

— Esu bolševikas, — atsakė.
— Ne tamsta vienas, visi lietuviški bolševikai nusidėjo Lietuvai, — pridėjau. — Įdomu, už ką gi keiki savo draugus?

— Už veidmainystę, — leptelėjo trumpai. Būk geras, papasakok daugiau apie lietuviškus bolševikus? — paprašiau.

— Su mielu noru, as prie jų jau nebepriksiusau, nėra ko slėpti — ir pradėjo: Gal ir sveikam yra žinoma, kaip mus būdavo mokė: Pinigų į kapitalistų bankus nedėkite. Kai Lietuva taps sovietinė respublika, į ją pinigų ir negalėsite vežtis, nes būsite priskirti prie buržujų. Dėkite savo sutaupas į mūsų istaigas, ypač į kultūros namą. Mes išduosime kvitus, su kuriais, parvažiaugę Lietuvą, užimsite aukštas vietas.

— Ir atidavė?
— Atidaviau iki paskutinio cento.
— Ar turi kvitą?
— Turiu.
— Kodėl nevažiuoji į Lietuvą užimti aukštas vietas?
— Norėjau, bet, kai paklausiau vadą, ar važiuoti, tai jis galva pakratė ir sakė ar atsibodo ramiai gyvenit, kad galo leškai. Mes, vadai, bijomės važiuoti, koks velnias, ta-
ve drausmas.

— Atsilink pinigų ir daugiau nesiduok apgaudinėti, — patariau.
— Bandžiau, neduoda, sako, dabar bligi laikai, palaik.
— Ką manai toliau daryti? — paklausiau.
— Ką žmogus, taip išmelžtas, begali daryti. Taip ir as, spioviau ant to prakelto bolševizmo ir pakutavoju už Lietuvai padaryta skriauda.

— Gerai padarei, kad spiovei, nes galėjai ir čia pakliūti bėdon už bolševizmo garbinimą.

— Ar sveikas manai, kad netrukus bus sugaudyti visi bolševikai ir uždaryti į tvartą.

— Gali būti dar blogiau, negu į tvartą, gali būti susodinti į laivą ir paleisti pavėjui. vykti! — šūktelėjo jis.

— Kad tik greičiau taip į As nuejau savo keliu, parilkdamas buvusį bolševiką dar kaboti.

J. Šiaučūnas

G. Laucienė užrašys dainų

Neseniai iš tremties į New Yorką atvyko tremtinė Genovaitė Laucienė, kuri atsivežė ne tik gausiai mūsų tautodailės darbų pavyzdžių, bet ir gyvosios mūsų tautosakos.

G. Laucienė kilimo yra užnėškė ir atsimena labai ir gražių senų liaudies dainų. Prieš išvykdamą į Vokietiją, G. Laucienė su savo seseria E. Kullenė, kuri jau yra atvykusi į Kąpada, Miuinsterio (Vokietijoje) universiteto kvietimu, mokslo reikalams į magnetinę juosta įdėnavo Utenos apylinkės liaudies dainų, jas tarmiškai apibūdino ir pademonstravo lietuvių kaimo žmonių pasikalbėjimų.

Ypatingo išpūdzio sudariusios dainos "Tekėja saulala kaip gelumbela" ir "Eičia, namulia, sėstia už stalio". Tos magnetinės juostos buvo įrašytos tenai lietuvių kalba dėščiūso P. Slesoraicio iniciatyva.

Tremtinė G. Laucienė jau užsisakė Vienybę ir pažadėjo mums užrašyti retesnių lietuviškų dainų ir pasakojimų.

CAPPIELLO ISPEJA:

Dabar laikas isigyti tai, ko vėliau gali pritrūkti
Dabar kainos, palyginti, dar priemamos

Cappiello krautuvėje dabar galima gauti radijo bei televizijos aparatu, šaldytuvų, skalbimo mašinų, dulkių siurblių, prosų, rašomųjų krosnių (gas ranges), lovų, stalų ir kitokių namų apyvokos dalykų.

Cappiello krautuvė jau 35 metai, kai sąžiningai tarnauja visiems savo klientams.

Cappiello krautuvė gerai žinoma visiems lietuviams.

Čia galima gauti lietuviškų plokštelių

Cappiello krautuvė turi specialų skylių lietuviams, kuriam vadovauja Charles J. Marma.

CAPPIELLO
706 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVERgreen 8-7848.

MICIULIO RŪBŲ KRAUTUVĖJE...

Jūs galite gauti paltų ir siūtų žemesnėmis kainomis, negu bet kurioje New Yorko krautuvėje.

Bet, svarbiausia, jūs čia turite tą patį, šimto procentu vilnos ir pirmos rūšies darbo drabužių pasirinkimą. Naeikite persitikrinti!

E. P. MITCHELL CO.
Manufactures of
FINE CLOTHES FOR MAN
1245 BROADWAY BROOKLYN 21, N. Y.
GL 5-2246

(Green Ave. kampa, pirmame aukšte, vienas blokas nuo Gates Ave. stoties, važiuojant Broadway BMT Linija).